

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Ooppelik.
In Budapesta la A. V. Gölder-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsebet-kört).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicarii
mai dese după tarifă și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 47.)

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofici-
ile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dunsul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 258. — Anul LXX.

Brașov, Joi-Vineri 23 Noemvrie (6 Decemvrie).

1907.

Lupta Croaților.

Ce am prevăzut de astă primă-
vară, s'a implinit. Coaliția maghiară
dela putere s'a învrăjbit amar cu
Croații. Toate încercările de împăciuire
au rămas zadarnice și acum guvernul
Wekerle a ajuns la punctul ca „vrând
nevrând“ să-și piardă răbdarea și să
vrea să fie „nemilos“. Croații au fost
ce-i drept încâtva surprinși când au
auzit că se cheamă dieta lor pe ziua
de 12 Decemvrie și când au înțeles
dela ministru-președinte Wekerle, că
planul este ca dieta croată să fie di-
solvată îndată ce rezoluțiunii vor
pune vreo pedecă mai mare Banului,
care nu se bucură de încrederea lor.

N'au avut noroc Kossuth și soții
cu alianța ce-o încheiaseră la Fiume.
Rezoluțiunii, adecă coaliția sârbă-
croată n'au înțeles frățietatea cu Un-
guria așa ca de dragul ei să se lapede
de drepturile limbei lor și să deschidă
astfel și în Croația maghiarizării o
poartă mare.

Prin disolvarea dietei croate se
plănuește nimicirea majorității rezo-
luționiste și crearea din nou a unei
majorități unioniste în Agram, care
să vrea să intre în voia guvernului
ungar. Dacă ar reeși aceasta, ar fi o
prea mare lovitură pentru coaliția
sârbo-croată. De aceea în constătui-
rea ce au avut-o deputații croați din
Budapesta, eri seară, ei au hotărât
ca să facă cea mai mare rezistență
posibilă, adecă să continue obstruc-
țiunea și în contra pactului. Unul din
fruntașii lor să fi zis că cinstea na-
țiunii croate pretinde ca ei să nu șo-
văiască în opozițiunea ce-o fac guver-
nului ungar.

Rău s'au înșelat independenștii un-
guri în calculele lor. Ei a crezut că
impăciuirea lor cu Croații la Fiume
le va ușura situațiunea căci, având
pe Croați pretini, vor fi liniștiți de
partea aceasta, cum au fost liniștiți
după pactul ungaro-croat dela 1868
și că așa vor fi mai tari și față cu
Viena. Așteptările nu li s'au implinit
însă. Întrutățirea raporturilor cu Croații
au îngreuiat guvernului ungar pactul
economic cu guvernul austriac.

De aceea au bănuț Ungurii în-
dată ce-a isbucnit obstrucțiunea în dietă,

că la spatele rezoluțiuniiștilor croați
stă așa zisa „camarilă“ din Viena cu
Slavii de Sud austriaci.

Tot mereu li s'a imputat din
partea presei maghiare Croaților, că
conspirează cu cei din Austria în con-
tra patriei comune, așa că azi nimeni
dintre aderenții coaliției maghiare nu
mai stă la indoială, că așa este și nu
altfel.

Așadar clubul croat din Buda-
pesta e de părere — c'ar fi în stare
să ducă o luptă cu două fronturi în
contra guvernului ungar și a guver-
nului croat totodată. Încât pentru We-
kerle el s'a lăudat, că dacă Croații
vor vrea să impedece votarea pactu-
lui economic prin obstrucție, guver-
nul ungar va pune capăt c'o singură
lovitură uneltirilor lor.

Întelegerea cu Slavii de sud din
Austria pare a fi în adevăr serioasă
fiindcă o știre mai nouă din Viena
spune că clubul lor politic din Reichs-
rath a decis să facă la rândul său cea
mai strașnică opoziție guvernului au-
striac ca să impedece astfel și desba-
terile lui. Aceasta dă naștere credinței
că există planul de a face presiunea
asupra ambelor guverne în chestiunea
pactului economic pentru ca de aici
să poată profita ceva cauza croată și
sud-slavă.

Încercătura este, cum mai mare
nu se poate. Foile coaliției maghiare
poartă un limbajiu trufaș față cu
Croații și amenință cu puterea statu-
lui ungar.

„Ori și cât i-ar încuraja și asi-
gura pe Croați Lueger, ori și cum s'ar
alia cu Slavii de Sud din Austria —
scrie „Magyarország“ — nu le va suc-
cede să înființeze marele stat sud-slav
căci înainte de ce și-ar croi planul
acesta va și fi nimicit de puterea statu-
lui ungar“.

Vorbe de acestea umflute le au-
zim și lețetim zilnic. Nici puterea sta-
tului ungar nu este nemărginită și
înainte de toate n'ar trebui să uite
bărbații lui diriguitoari, că trăsce mi-
lioane de Slavi în regatul Ungariei
și că aceștia au legături puternice cu
Slavii din Austria și de pretutindenii.

De aceea ar fi poate mai cuminte
ca să se gândească a face c'o zi
mai curând dreptate Croaților și a

lucra asemenea și față cu celelalte
naționalități. Aceasta va da adevărata
tărie statului ungar.

Revista politică.

Fierbere. Așa s'ar putea numi
cele petrecute în săptămâna trecută.
Roda unui an de muncă indoelnică
a fost pusă în teasc, și a fost sdro-
bită. A ieșit o zamă turbure — pro-
iectul de un singur paragraf — și
anevoie ar fi știut spune cineva dacă,
după o fierbere mai scurtă ori mai
îndelungată, ne vom alege cu un vin
bun, ori cu o acreală nesuferită. Și
acuma este încă în fierbere, dar ea
se apropie de sfârșit. Va fi oare ade-
vărat că vinul bun trebuie să fiarbă
timp mai îndelungat?

Ni-se pare. — Situația politică
de acum se poate asemana cu jocul
copiilor de-a „pițigaia-gaia“. O mână
prinde cu degetele pelița de pe do-
sul palmei celuiilalt, și tot așa un lanț
întreg. Lanțul întreg se leagănă, până
ce-i toacă prin minte la careva să
piște bine mâna celuiilalt, când apoi
toate mâinile se desfac speriate, lan-
țul întreg cade în bucăți! Așa e si-
tuația noastră. Nici o chestie însem-
nată, nici o încercătură primejdioasă
nu e rezolvită. Una e făcută atârâ-
toare de cealaltă — un lanț întreg
— toate trebuințele cele mari ale unei
țări se leagănă, se lasă, neisprăvite,
de azi pe mâne, încât, în minutul
când una dintre ele va fi „pișcată“,
va fi atacată mai greu, toate se vor
prăbuși peste olaltă. În adevăr, asta
e situația politice noastre și pe calea
asta încă tot înainte dă...

Discuția asupra pactului cuprins
în un paragraf de imputernicire, se
desfășură cu toată puterea. Anevoie
s'ar putea proroci soartea de care va
avea parte „paragraful“ (căci proiect
de lege nu prea îi putem zice), cu
toate că guvernul își puse carul în
petri, să-l dea gata până la anul nou,
și se mândrește tare că va isbuti.
Până acuma au vorbit mai mult nu-
mai cei ieșiți din partidul kossuthist
și cei înafară de partide, cu toții,
de altfel, timp de câteva ore. (Șe-

dintele țin iarăș cu o oră mai mult.)
Baronul D. Bánffy a propus să ră-
mână mai bine așa cum este acum
pactul cu Austria pe alți zece ani.
Vestitul șovinist I. Hock, care trecuse
până acuma prin toate partidele, făcu
pe povățitorul îngrijit de soartea
kossuthiștilor, îi luă adesa peste pi-
cior, dar votă pactul. *Desidenții Bo-
zoky, Farkasházy și Pilisi*, vorbiseră
lung în contra pactului și cvotei. Au
avut dese ciocniri de vorbă cu kos-
suthiștii. Postul liberal Sándor P. a
stârnit furtnu amenințătoare, cu că-
teva destăinuiri, ce atingeau guver-
nul. A spus, că tot ce a făcut acest
„guvern național“, a plănuit și a căm-
tat să isbândească încă urgisitul gu-
vern al „trabanților“. A tăgăduit apoi
sinceritatea guvernului față de preten-
ziunile kossuthiste. Firește, au luat
cuvântul rând pe rând, Wekerle, se-
cretarul de stat Szeferényi, chiar Ap-
ponyi, mai în urmă, și au încercat
să se spele de aceste învinuiri, dar
n'au prea isbutit. — *Disidenții de
altmintre, pe cari îi terorizează cu
acuza de înfrățire cu croații trădători,
în ședința lor de ieri, au hotărât să
nu mai ia cuvântul nici unul afară
de Lengyel Z.*, se zice.

Ceia ce făcea încurcată situația
și nesigur viitorul — fierberea — era
ținuta naționaliștilor și a croaților,
față de pact. Nici unii nici alții nu-și
mărturiseau verde gândul. La combi-
națiile majorităților, dacă vor face
obstrucție sau ba, n'au răspuns nici
da nici ba. Cu drept cuvânt se fă-
ceau deci presupuneri în ziare, că
amândouă părțile stau în târguală
cu guvernul strămtorat. Aceste târ-
gueli însă n'au putut duce la pace;
s'a dovedit în zilele din urmă. Pe
deputații naționaliști guvernul i-a im-
biat cu concesi mărunte, din cari
avea folos numai o parte a neamu-
lui și numai pe un timp oarecare.
Ei, prin urmare, au hotărât să lupte.
În ce măsură, până la câte jertfe,
încă nu putem ști. În ședința de ieri,
A. Vlad declarase, că va vorbi pu-
țin, „fiindcă nu vrea să pară ca și
cum ar căuta să obstrueze“. Din par-
tea românilor a mai vorbit, alaltăieri
V. Goldiș, asemănând pactul de a-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Spre Sfântul Andrei.

— Schiță. —

Pe fruntea cerului — cât cuprinzi
cu ochii — plutesc nouri negri de oțel,
ce se distramă în zdrențe albe, învrând-
du-se zburdalnic în rotocoale prin vâzdu-
hul învăluit în ceață. Dinspre Rus suflă
Orivașul, scotând țipete ascuțite, sfășai-
toare, strecurându-și trupul înghețat prin-
tre crăcile desgolite ale copacilor și dând
buzna prin podurile caselor.

Intinderile se fuvălesc în manta de
omăt mărunț, făinos, pătată de negrul
umbrelor de pomi și case.

De pe zări se lasă umbrele nopții
cătrănite, prin care se joc fulgii, purtați
de vântul, ce urlă prin hornuri.

Casele — pe costie — privesc cu
ochii lor roșii — aprinși de curiozitatea
privirii — la jocul de-afară. Curând, una
oate una — obosite — adorm, cufundân-
du-se în întunericul, ce umple golul ne-
mărginirii. O liniște de ghiță stăpânește
frea și numai huhuratul flăcăilor, ce se

adună pe la respântiile satului, ca să
meargă la păzitul usturoiului, mai înfioară
adăucurile neîncrămenite.

La casa Raencii se aud din depăr-
tare sunete acum dulci, rari și prelungi,
acum tari, rezeți și scurte după tactul
jocului — eșind de sub arcușul lui Bă-
băniță.

Ohiote, răsete și vorbe vesele, ame-
stecându-se cu cântecele vioarei — în-
tunecate în răstimpuri de sbărânitul cob-
zei somnoroase — îți dau a înțelege, că
cei dinăuntru sunt cuprinși în vreața pe-
trecerii. Prin fereastră, cât pumnul — ce
stă aprinsă în pârtelele vărut — trec
umbre tremurătoare de flăcăi și fete —
prinși 'n horă.

În tindă — drept în fund lângă cup-
tor — se deslușește de pe fața unei mese
o sticlă colorată de galbenul vinului din-
trânsa; apoi o puderie de căpățini de
usturoi — după numărul flăcăilor și fe-
telor — zac înprejurul ei; lângă o bu-
cată de pâne și o grămăjoară de sare. O
mână de căței de usturoi sunt înghițiți
de vinul din sticlă, pe când lumina ple-
cată dela cele două luminări, ce-o stră-
juesc de-oparte și alta, zugrăvesc chipul

Ilenei — fata babei Catrina, — ce pă-
zește usturoiul, ca să nu fie furat de
vr'un flăcău, mare negru, ca de urieș, pe
pârtelele humuit din față.

Ileana păzeă usturoiul chiar de cu
sară și deși veniseră alte fete, ca s'o schimbe,
ea se rugase de ele ca s'o lase pe dânsa
să păzească și în locul lor.

De dimineața, cum se sculase părea
a nu-i fi toți boli acasă și numai de sila
mășii și de teamă, că n'or mai primi-o
flăcăi la horă, venise să păzească usturoi-
ul la Râianca... dar altfel!... cătu-i pa-
pura 'n baltă, n'ar fi mai venit.

Șprijinita de coastele cuptorului în
singurătatea caldă a tinzii, gândurile îi
sbureau departe la cel, ce-i prinsese inima
în lațul dragostei.

Din umbrele întunecoase ale trecu-
tului i se 'ncegă în minte lumea aminti-
rilor, pe care le trăise și cari îi înviorau
sufletul îndurerat acum!

Se vedeă mică păzind cu Ghiță vi-
tele la câmp. Pe când ele se săturau în
iarba cu firul lung, verde, moale, ca mă-
tasa, ei alergau după fluturii, carisburau
pe deasupra fânătului scilpid luminos în
bătaia razelor soarelui; ori primăvara în
mustul omătului, rătăceau în preajma vi-

telor prin pădurea Trausului căutând vio-
relele, ce-și scoteau capetele albastre din
stratul de frunze ruginii, ce stau moarte
la umbra copacilor.

Prin inimă îi treceau florii, ceisimțea
atunci când în ploaia ce cădea din faldu-
rile nouriilor, ei stăteau lipiți în sumanul
lui Ghiță, la adăpostul vr'unei pom s'au
căpiți de fân.

Apoi fată mare, când a început a
eși la lume și a jucat pentru întâia oară
la horă. Ce bine se pctrivea cu Ghiță și
cât de bine făceau ei întorsăturile „mu-
șamalei“ la strigătul lui Mandache, a cărui
glas isbuonea din sbărânitul cobzei:

„Foae verde mușamă,
„Ntoarceți hora la stanga;
„Foae verde ș'o pară
„Ntoarceți hora la dreapta.
„Foae verde baraboi
„Ntoarceți hora câte doi.
„Foae verde măr mustos,
„Ntoarceți hora cum o fost“.

Apoi prin minte îi treceau serile mi-
rositoare de flori de salcâm trecute cu
Ghiță în taina nopților de vară. Obraji
ii luără culoarea bujorilor, iar sânurile se
mişcau gata, gata să spargă închisoarea

cum cu pactul prevăzut pentru viitor, și găsindu-l mai bun pe cel de acum. A criticat nedreptatea de a se sprijini agricultura în dauna industriei și comerțului, și respuns invinuirilor de trădare, declamat de Kossuth, că partidul kossuthist nu va putea nicicând izbândi *neatîrnarea Ungariei*, fără ajutorul naționalităților! Mai înainte vorbise și părintele V. Lucaciu. El ceru să se lucreze în țară în mod egal, pentru ridicarea bunei stări a tuturor naționalităților, căci numai astfel țara va putea fi tare, și va putea da piept cu toți dușmanii de peste hotare. Față de V. Lucaciu, prezidentul a fost foarte nedrept, nelăsându-l a-și desfășura părerea în toată voia. Asemenea și față de bătrânul deputat al sârbilor M. Polit, care vorbise în aceiași ședință, și avea să spună un foarte frumos discurs despre cauzele slăbăniei țării noastre față de Austria. Acestuia prezidentul îi chiar luase cuvântul, spre marea amărăciune a partidului naționalităților.

Croații, cari împreună cu naționaliștii, luaseră de altminteria tactica de-a lăsa întâi pe noua opoziție maghiară să spună ce are de spus, au pus și ei în luptă trei oratori. Chestia dreptului de limbă s'au ferit să o scormonească, astfel încât *criza prezidențială* asemenea e una din acele chestii neresolvite, cari în toată clipa amenință de a se descărca și de a stârni noi încurături. Despre ei, s'a răspândit în o vreme fama de capitulare, de împăcare cu guvernul, dar aceste faime se dovedesc acuma de mincinoase. În conferința lor de pe urmă, se zice, au hotărât *obstrucția cea mai fîră de cruțare*, fiind asta „însuși cinstea neamului“. Desigur îi va fi îndârjit cu deosebire planurile ascunse ale guvernului maghiar, care a convocat *dieta croată pe 12 Dec.* și are de gând s'o disolve numai de cât, pentru a nimici în alegeri pe rezoluționiștii cari sunt acum în absolută majoritate și a da ființă unui nou partid, pretin supt al Maghiarilor. Convocarea dietei croate, atunci când în parlamentul ungar se tratează chestii ce privesc și pe croați, este o mare nedreptate, este chiar împotriva constituției. Obstrucția croată, ca resunet al acelei nedreptăți, abia se mai poate ocoli.

In afară de parlament sunt două chestii, cari trebuie să ne dea de gând și nouă. Întâia este *chestia școalelor noastre dela sate*, apoi *întoarcerea emigranților* în număr tot mai mare, pentru ajutorarea cărora spre isvoare de venit s'a pus în mișcare chiar reunitatea noastră economică din Sibiu. Am primit știri din unele părți, că

țeseturii de borangic, ce-i țineau ascunși. Câte un oftat — scăpat din piept — îi mai ușurau greutatea, ce-i apăsa sufletul.

— Ei da voi, a-ți uns ferestile și ușile pe la încuetoari cu usturoi? S'auzi glasul lui moș Apostu, vătăjelul primăriei, care și prăjea mâinile la focul, ce pălpăia în sobă, din oada cu jocul.

Că iaca în astă noapte vin strigoii și unde se pot apropiă, apoi s'apuo de stricat vitele și fac rău chiar și omului, dacă nu s'a 'nvrednicit să aibă usturoiu păzit și să-și ungă încuetoarele la ocale.

— D'apoi n'a mai fi ohiar așa moș Apostu, zise făcând cu ochiul Toader Pârlea, care se eliberase tocmai atunci din armată.

— Cum să nu fie așa, măi băete. Tu n'ai văzut, cum o murit vitele Românilor în iastă toamnă; iaca cei ce le-au dat usturoi păzit n'au păzit nimic, — respunse moș Apostu, căruia nu-i prea venise bine, că s'a găsit unul, care să-l ia la trei parale. El, care eră învățat, ca tot ce-a spune să-i fie ascultat, fără să-i întoarcă cine-va vorba.

— Dar de ce-o murit vitele moș Apostu? întrebă Toader.

legea lui Apponyi începe a fi eze-cutată fără de a se mai aștepta cei trei ani de probă. Pretorii șovinști, încep să *închidă școalele vechi*, și nu dau voie a se zidi școale noi sub fel de fel de cuvinte. Ba că locul nu e potrivit, ba că încăperile sunt prea mici, ba că e prea departe de unii școlari, — și altele de pănura asta. După cumințenia lor, chiar așa de-ar fi cum zic ei, mai bine să nu fie nimica, decât ceva cât de cât, mai bine să bata copiii ulițele pustii, decât să stea cam strămtonați în băncile școalelor! — De altă parte, ne doare mult *slăbănoșia* ce o vedem în unele ținuturi, unde *învățătorii* se adună cu *protopopii* și cer chiar ei cătușele *ajutorului de stat*. Insuși conzistorul din Sibiu a trebuit să vină și să le aducă aminte, că nu ei sunt chemați a hotărî asupra primirii ajutorului de stat, ci adevărații susținători ai școalei, comunitățile bisericesti! Aceștia, ce-i drept, au dat ici colea câte-o pildă bună, poate chiar unde se aștepta mai puțin, dar peste tot, sunt foarte puține acele comune de unde putem însemna cu bucurie: vrednicii oameni din cutare și cutare sat, au hotărât să ridice de bună voie, din sărăcia și năcazul lor, leașa învățătorilor, numai ca să-și poată păstra neatinsă limba strămoșească și dreptul lor! Nu una două, ci cu sutele ar trebui să însemnăm astfel de vești în o săptămână! Ar trebui mai cu seamă acum, când, în cea din urmă zi, primim iarăși o știre despre *un nou atentat la limba și la drepturile noastre*, asupra căruia încă mai avem multe de spus. Este un decret nelegal, al ministrului de culte Apponyi, care a trimis conzistoriilor noastre *noul plan de învățământ* pentru școalele populare, împreună cu explicațiile noiei legi școlare. Prin noul plan de învățământ ministrul cere ca studiile: gimnastica, desenul, caligrafia și lucrul de mână să se propună cu ajutorul limbei maghiare, sau numai în limba maghiară. În oarele de cântări să se cânte și cântări ungurești cât de multe și din aceste să nu lipsească imnul maghiar și celelalte cântări patriotice maghiare. Între oare învățătorul să converseze cu băieții ungurește. Studiile mai principale: aritmetica, istoria patriei, maghiara, etc. să se propună o jumătate de oră românește și o jumătate de oră ungurește. Astfel rămân *ore curate de limba română numai două: ora de religie și ora de limba română*.

Joița trecută s'au deschis *camerele române printr'un mesagiu regal* cetit de regele Carol. În acest mesagiu se pun în vedere proiecte de legi, cari au o deosebită importanță pentru dezvoltarea economică a țării. Aceste proiecte, pregătite de guvern,

— Poi o mănecă hardal. Dar de-a cui crezi că erau treburile cele amestecate în el, că mănecă vita și se umflă, cât mi-ți-i cimpoiul, și apoi odată plănea? Dacă nu de-ale lui Sarsailă.

— Taci moșule, că nu-i așa! Doar am auzit eu pe domnu Sergent Major, că de multe ori vita mănecă unele ierburi verzi cum bună oară hardal și în stomac ele scot o mulțime de fumuri sau cum le mai zicea el de gazuri, cari neavând pe unde să iasă afară umflă vita și o fac să plănească.

— Poi, mă Toderică, voi cu armata voastră, vă stricați mai mult, începeți a vă rătăci până și-n credință; de aceea vă tânguiți pe toate cărările, când da peste voi câte-o greutate de-a vieții, pe când bătrânii noștri stăteau în calea nenorocirii, ori din ce parte ar fi venit, căci erau tari în credință, își puneau toată nădejdea în Dumnezeu și treceau peste dânsa cu fruntea senină.

„Da obiceiurile ca este dela Andrei, cele dela Crăciun, Sf. Vasile de unde ne-o rămas? Nu tot dela dânsii? Apoi cred că nu le făceau ei de florile măru-lui... așa din senin. Ce tot îndrugi tu verzi

vor fi în curând desbătute. În ședințele ținute până acum camerele s'au ocupat cu constituirea biurilorilor și alegerea secțiunilor, cari au început să se ocupe cu proiectele guvernului. Președinte al camerei a fost ales dep. M. Ferechide, iar președinte al Senatului d-l P. S. Aurelian.

Ziarul vienez „Politische Correspondenz“ află din izvor oficial grec următoarele:

Regele Greciei, în călătoria ce a făcut prin diferitele capitale europene, s'a putut încredința de părerea obștească ce domnește în cercurile diplomatice. El s'a încredințat că politica urmărită până acum de anumiți patrioți greci în *chestia macedoneană* e în mare parte greșită. Cercurile înalte politice condamnă acțiunea bandelor teroriste din Macedonia și fac sub anumite raporturi răspunzător pe guvernul grec.

Intru ce privește *relațiile încordate de mai înainte, între Grecia și România*, aceste cercuri constată că dela venirea la putere în România, a guvernului Sturdza, relațiile dintre acest Stat și Grecia s'au îmbunătățit. Suveranul și-a exprimat chiar părerea că, avându-se în vedere dispozițiile împăcuitoare ale cabinetului Theotokis-Scuzes, aceste relații se vor transforma în curând în așa chip în cât se vor putea relua bunele raporturi între Atena și București.

Viața la București.

21 Noemvrie 1907.

După ce i-a deslușit și luminat pe agrarieni dela *Societatea agrară*, d-l Carp i-a sfătuit să-și poarte lupta lor de interese în afară de societate care ca atare, nu se ocupă de politică.

Lupta s'a început la întrunirea din Domineca trecută, la Dacia, a marilor proprietari*) la care au luat parte și câțiva proprietari liberali; nu s'a vorbit de cât de dreptul sacru și inviolabil al proprietății, de folosul mare ce această întinsă proprietate îi are pentru comerțul și bogăția țării, pentru înflorirea orașelor etc. etc. Parcă producția pământului n'ar fi cel puțin aceeași dacă dijma ar fi mai convenabilă pentru țărani, dacă ziua de muncă ar fi mai omenește plătită, dacă măsurătoarea ar fi cinstită, dacă ar fi imaș, care să dea țării pentru munca pământului vite bune; parcă bogăția țării nu va fi tot atât de mare, dacă în schimbul unei părți din cerealele exportate, am avea în schimb în țară vite și instrumente bune de muncă, apoi, șosele, șanțuri, biserici, școli îngrijite, îngrădire a comunei și îngrijire igienică pentru muncitori — lucruri pentru a căror aducere la îndeplinire sunt destinate venitele rezultate din monopolul cârciumelor, parcă nu e o bogăție — cea mai mare! când cetățenii sunt în prosperitate materială și morală, ca să poată fi apoi capabili de jertfe, pe cari în alte împrejurări

*) Despre decursul întrunirii vorbim mai la vale. — Red.

și uscate cu gazuri, cu fumuri? Mai bine să ne păstrăm obiceiurile, cum le-avem dela strămoși.

Și moș Apostu mulțumit că Toader nu mai zise nimic și d-oi l'a băgat în cofă, scoase tacticos chisaua cu tutun din brâu și-și umplu luleaua; iar Băbănuța le încheie vorba trăgând din arcuș, „cărășelul“ în mormăitul cobzei lui Mendache.

Afară fulgii au mai conținit de a mai cădea. Nourii răsunându-se, luna aruncă raze, ce se refrăngeau lucios în steluțele de zăpadă. Vântul trecea subțire, aproape nesimțit, prin satul adormit, de-asupra căruia pleteau cântecele cocoșilor vestind miezul nopții.

Jocul a încetat în casa Răencii; iar împrejurul unei mese flăcăii și fetele cu fețele aprinse din joc, în răsuri și glume nevinovate, trimeteau pe gătlejurile flămânde bucatele pregătite de fete. (câci așa-i obiceiul la Andrei: fetele gătesc pe socoteala lor bucatele; iar flăcăii pun lăutarii și vinul).

Băbănuța, răzimat de ușorul ușii înghite în sec, privind la mesenii în toil veseliei. Glasu-i dogit scos pe nas, s'amestecă cu tonurile plângătoare ale scripcei

țara nici n'ar fi sperat să le poată cero dela ei.

Asta e bogăția și fericirea unei țări! — și dacă agrarieni nu o înțeleg asta apoi se vede că-și înțeleg numai interesele lor, și nu interesele țării, cari după părerea multora, s'ar identifica cu ale lor.

La întrunirea majorității parlamentare din ziua de 15 Noemvrie ministru-președinte Sturdza a cercetat oarecum rândurile tovarășilor săi de luptă. Sincer, le-a pus în vedere însemnătatea momentului pentru viitorul și binele țării. A făcut apel la patriotismul lor și la sentimentul de disciplină, de care trebuie să fie animat cineva când partidul său are să aducă la îndeplinire, să legifereze niște reforme ca acelea ce s'au adus la cameră pentru țărănime. În același chip au vorbit d-nii Ferechide și Brătianu, asigurând și îndemnând.

D-l Sasu, deputat tânăr al colegiului al III lea țărănesc din Văslui a vorbit tot așa, dar a mai adaogă că pentru încununarea operii economice, pe care o încearcă guvernul actual, va fi de neapărată necesitate schimbarea sistemului politic (electoral) existent și înlocuirea lui cu unul, care să permită țărănimii să-și trimită în parlament reprezentanți fideli ai intereselor ei.

A fost binevenită această voce și se așteaptă cât mai multe mai cu seamă că chiar în grosul partidului dela putere se găsesse mulți frunzași cari cred absolut necesar, ca sistemul electoral de azi să fie înlocuit, dacă nu cu votul obștesc, măcar cu colegiul unic.

Studentii macedoneni, aflători în București și mai cu seamă o parte din ei dau un bun contingent pentru lupta culturală și politică ce se poartă aici sau la-acasă pentru frați.

Cu ajutorul lor societatea culturală *macedo-română* a hotărât ținerea mai multor conferențe, din al căror venit urmează să se tipărească în dialect cărți pentru poporul care muncește mai departe pământul și-și paște turmele vorbindu-și limba lui și cântându-și cântecele sale vechi, păstorești, pentru păstrarea caracterului său național.

Polonii din Prusia trebuie stârpiți!

Lozina asta nu e nouă. Ea a fost dată încă de cancelarul de fere, Bismarck, acuma-s 30 de ani. De atunci s'au votat de două ori câte 100 milioane mărci pentru a cumpăra moșile polonilor și a coloniza germani pe ele. Cu politica asta de desmoștenire însă nu s'a putut face nici o ispravă mai de dai-Doamne. Au rămas sterpe și legile aduse în contra școalelor polone, căci toți școlarii poloni s'au pus în grevă, și n'au mers la școale. Acuma, des-nădăjduită, stăpânirea prusiană face o nouă opintire: cere încodată 100 mil. mărci, și alte măsuri grele, pentru a cumpăra chiar cu de-asila mai vartos proprietățile mari de la poloni și a le împărți între țărani germani! Se motivează aceasta întreprindere cu faptul, că polonii se sporesc mult mai tare decât germanii și acuma amenință să înghită pe vechii coloniști.

Proiectul de lege în chestia aceasta, prezentat dietei prusiene de către cancelarul Biliow, ca prim-ministru al Prusiei, a sgduidit iarăși cu putere de furtună, liniștea și pacea polonilor din toate țările

în zicerea unui cântec de lume, ce făcu pe amurizați, să-și dea cu ghiontul.

Cheful și voia bună erau zugrăvite pe chipurile tuturor. Toți râdeau, spuneau, glumeau; numai lleanei babei Catrina, atât de guralivă atât dată, acum nu-i puteau scoate nimeni o vorbă — ca cu eleștele.

Și avea dreptate să stea așa, ca cum i s'ar fi înecat corăbiile, cum îi ziceau celelalte fete, căci ele își aveau toată inima gramădă, pe când a ei eră împărțită.

„Cine știe, Ghițișor — visul ei — ce fel de usturoi o fi păzind la miliție!“ S'atunci parc'o prindea așa o slăbiciune și nu știu de ce parcă-i tot venea să plângă.

Glumele trecură, răsurile amuțiră și fetele trebuiră să-și stăpânească hincurile, când moș Apostu, tușind ca să-și dreagă glasul începă să istorisască, după ce supsesse câte-va căni cu vin nou, ca să-i vină stupid la furcă — cum zicea el:

— Apoi, măi băeți, dragii moșului, în noaptea asta umblu lupii în noșaj. Vai și amar de ce-l, ce-l prinde noaptea aiastu pe drum, și să-l întâlnească vro haită

care păreau a fi împăcați cu soarta lor. (Trebuie să ne amintim că vechia împărțire polonă este astăzi împărțită între Rusia, Austria și Germania.) Și nu numai a polonilor, ci și a altor neamuri slave înrudită, cu deosebire cehii. Iată la prezentarea celui proiect deputații poloni, cehi, sloveni, un italian și un omvreu sionist au protestat aprig, în camera austriacă din Viena, împotriva unei „barbarii” de care nu-și ertat să sufere omenirea în civilizația de acum, și au cerut dela primul ministru Beck, să intervină pentru ca acel proiect să nu se facă lege. *Polonii din Austria*, — cei mai liberi între toți, — au mers și mai departe. Aproape în toate orașele lor au ținut adunări populare sgomotoase, au demonstrat înaintea consulatului german, au pornit o mișcare europeană în favorul fraților din Polonia și au hotărât să boicoteze (să nu cumpere) mărfurile ce se fabrică în Prusia. În urma acestor demonstrații, prim-ministrul Beck a trebuit să facă *declarații*, ieri, în cameră. A spus, că un stat nu se poate amesteca în afacerile unui alt stat, cari sunt numai ale lui, almintreia pacea obștească totdeauna ar fi amenințată. Apoi să ne gândim, a mai zis, că e vorba de un stat, cu care suntem în alianță, și cumintenția să nu ne lase a face totdeauna cum ne trage inima.—Ca Polonii din Austria fac și cei din Rusia.

În *dieta prussiană*, cel dintâi a fost prelatul polon *lazdewsky* care a protestat energic împotriva acestei *legi excepționale*, de care însă nu se pot teme Polonii, fiind că mai presus de ori ce putere, mai presus de puterea naționalității sau a unui stat, stă o putere care vine de sus, care lucră încet dar sigur, fiindcă este puterea lui Dumnezeu. Unele știri, ce vin din Prusia spun, despre planul ce ar avea deputații poloni *de a renunța la mandat ori totii, și de a sfătui pe alegători să trimită socialdemocrații în locul lor*.

Chiar germanii din celelalte provincii ale Germaniei sunt împotriva acestei nedreptăți. Partide puternice, ca centrul catolicilor și socialiștii o desaproabă fățiș. Sub apăsarea acestor partide, și la stăruința altor partide chiar în *dieta prussiană*, este nădejde, că dacă se va chiar alege ceva din proiectul de desmoștenire, el va fi foarte clocărtit.

Interesant amănunt este acela ce s'a petrecut în *Reichstagul* din Berlin, numai alaltăeri. Un *deputat liberal* a combătut aspru politica lui Biliow, care numai un-gurilor poate face bucurie, și care este o palmă pentru frații germani din Ungaria... Asta veni parcă în chip de răspuns la su-medenia de articole din presa maghiară, în cari se zicea pe întrecute: »Să facem și noi ca Prusia, să nu ne lăsăm mai pe jos — când vom avea putere!»

Intrunirea dela „Dacia”.

București, 3 Dec. n.

Marii proprietari nemulțumiți de legile de reformă ale guvernului român au ținut Duminică o intrunire în sala „Dacia”, din București. Au fost de față între alții d-nii Al. Marghiloman, I. Grădișteanu, C. C. Arion, Gr. G. Cantacuzino, Sava Șomănescu, N. Filipescu. D-l Sava Șomănescu, a deschis intrunirea și a propus ca president pe d-l Dinu Mihail, cel mai mare proprietar din Oltenia, care fu ales.

D-l Dinu Mihail a zis: Proprietarii sunt liberi pe proprietatea lor, precum și țărani sunt liberi pe munca lor. A îndemnat pe proprietari să protesteze în contra

legilor guvernului, cari ating drepturile de proprietate. Proprietarii au tot interesul să trăiască bine cu țăranii și sunt gata să le vie în ajutor.

D-l Gr. Cantacuzino a arătat că marii proprietari au o putere mare de care oricine trebuie să țină seamă. Ei dețin toate cele trei colegii și fără voia lor un guvern nu poata să lucreze. A acuzat apoi guvernul, că n'a studiat în deajuns reformele ce propune parlamentului.

D-l M. Ionescu, proprietar din Vlașca, spune că țăranii nu sunt răi și mulți își cunosc drepturile și datorile. Administrația a făcut mult rău țării. Ea a lăsat pe străini să se stabilească la sate și străinii au fost dintre cei cari au îndemnat pe țărani la răscoale și au pus foc proprietarilor.

D-l Lucasievici, proprietar din Buzău, crede că a venit timpul ca toți proprietarii să se intrunească și să-și apere interesele și în același timp să i-a măsuri pentru îndreptarea rătăului, de care suferă țara. A văzut însă o desorientare atât la proprietari cât și la guvern. Țara are legi bune, cari nu se explică însă. Așa legea de poliție rurală are dispoziții foarte bune. Dar acea lege nu se aplică, deși dacă s'ar fi aplicat, n'am fi ajuns la turburările din primăvara trecută. Alte legi bune sunt cele privitoare la alinierea și la asanarea sate-lor și legea comiziilor agricole, dar nu s'au pus în aplicare.

D-l C. Petraru, deputat liberal, zice că e nevoie de a se respecta dreptul de proprietate și libertatea învoielilor.

D-l Al. Marghiloman, care a fost primit la tribună cu ovacii, s'a ridicat în contra pongreirii proprietarilor, cari din răscoale au eșit cei mai sfâșiați. Nu acuză pe țărani de cele întâmplate, căci alții sunt vinovați de cele ce s'au petrecut. Combate principiul Casei rurale, pe motiv că prin ea țărani vor fi îndemnați să i-a pământ pe datorie, știind că datorile acelea nu le vor mai plăti. Se va ajunge astfel la ducirea proprietății mari și la distrugerea creditului statului.

Sustine necesitatea unui credit pentru țărani, cari voiesc să cumpere pământ, spre a forma proprietatea mijlocie.

În sfârșit adunarea a votat următoarea moțiune:

»Proprietarii și agricultorii, fără deosebire de partid, întruniți în sala „Dacia” în ziua de 18 Noembrie c., însufleșiți de speranța de a se îmbunătăți starea populației rurale, afirmă dorința lor ca reformele agrare să se îndeplinească potrivit principiilor ocrotitoare a muncii și a proprietății, pe care sunt așezate toate statele civilizate.»

»Conștiinții de datorile lor către țară, ei declară că sunt hotărâți a lupta din toate puterile și cu prețul tuturor sacrificiilor în contra ori căruia proiect ce s'ar abate dela aceste principii cari singure pot asigura liniștea sufletască, armonia dintre păturile sociale și progresul material al țării.»

Această moțiune va fi prezentată primului ministru.

Numărul jubilar al „Gazetei”.

Ziarul nostru împlinind cu ziua de 31 Decembrie 1907 stil vechiu, ani 70 ai existenței sale, își va serba la această dată a șaptezecoa aniversare.

Credem că nu putem să serbăm mai frumos și mai potrivit, după timp

și împrejurări, această aniversare, decât pregătind un număr jubilar separat al „Gazetei Transilvaniei” care va apărea în decursul lunii lui Ianuarie 1908.

Dorim, ca la redactarea și înfrumusețarea acestui număr jubilar să contribuie cât mai mulți dintre fiii luminați ai neamului nostru de pretutindenii, iar mai ales bărbații, cari au colaborat în acești 70 de ani la „Gazeta” și se află încă în viață.

Îi rugăm dar pe aceasta cale să binevoiască a ne trimete pentru numărul nostru jubilar, câte un mic product al ingeniului lor, lucrare de cuprins politic, științific, literar, social ori economic etc. în proză sau în versuri. Și fiindcă nu putem să dăm acestui număr o extenziune prea mare, îi mai rugăm a ne da lucrări scurte.

Cei ce vor voi astfel să colaboreze la numărul jubilar al „Gazetei”, să binevoiască a ne trasmite manuscrisele d-lor până la 25 Decembrie st. v. 1907.

Pentru ca să se poată lăți cât mai tare acest număr jubilar, am stabilit ca preț de abonament pentru el, suma de 1 coroană. Abonații „Gazetei” îl vor primi cu prețul de jumătate. Abonamentele la numărul jubilar rugăm a se face până la 31 Decembrie st. v. a. c. Numai trimiterarea exemplarelor comandate până la acest termen o putem garanta.

Venitul curat al numărului jubilar al „Gazetei Transilvaniei” îl destinăm pentru bibliotecile noastre populare.

Redacțiunea „Gazetei Transilvaniei”.

STIRILE ZILEI.

— 22 Noembrie v.

La alegerile pentru congregațiunea comitatului Brașov în cercul Scheul-Brașovului au fost aleși următorii membrii români: d-l V. Vona, protopop, cu 90 voturi, Dr. V. Saftu cu 90 voturi, Ioan Lengeru, avocat, 91 voturi, prof. N. Bogdan 90 voturi și Dr. Al. Străvoiu (și nu d-l N. Rusu, cum s'a publicat greșit în N-rul trecut), intrunind 88 voturi.

În celelalte cercuri ale orașului Brașov au fost aleși Sași și Unguri. În aceste cercuri Români n'au pus candidați.

Reintoarcerea emigranților unguri din America. Din Oderberg se telegrafiază că de câteva zile o aglomerație extraordinară de emigranți în stație. Din Brema, Hamburg și alte porturi sosesc zilnic la Oderberg grupuri de câte 2—3000 emigranți reînțorși din America. Vagoanele nu mai sunt suficiente pentru transportarea emigranților unguri în patrie. Direcția a luat măsuri să se pună la dispoziția emigranților trenuri speciale, cari transportă câte 5—600 emigranți. Vre-o 900 emigranți au fost siliți să rămâne două zile la Oderberg, și cum stația era neîncăpătoare, mare parte din ei, au dormit afară sub cerul liber.

Numiri. Aflăm cu plăcere că d-l avocat Dr. Emil Dan a fost numit de direcțiunea

băncii »Albina« jurisconsult definitiv al filialei »Albina« din Brașov.

Din Caransebeș ni se scrie că d-l Dr. N. Regman a fost numit profesor la seminarul teologic din Caransebeș în locul d-lui Dr. N. Ionescu, numit secretar în ministerul de culte.

Limba română în școlile din Paris. Cetim în »Viitorul« din București: Se știe că foarte mulți tineri români, se duc la Paris pentru a-și face studiile liceale, mai cu seamă cei din înalta societate. Acești tineri reînțorși în țară sunt cu totul deplesați, căci nu au aproape nici o cunoștință, mai aprofundată, a limbii române. Pentru a se remedia acest rău, ministerul instrucțiunei a cerut ministerului de externe, de a interveni pe lângă ministerul instrucțiunei din Franța, ca elevilor români, printre limbele moderne ce li se predau, în liceele de acolo să li se predea și limba română cu cunoștințele limbicte de literatură, de istorie și civilizație a poporului român în trecut și prezent, constituind la examenul de bacalaureat, un obiect principal de examinare. Ministrul Haret a luat această hotărâre în urma unu documentat raport prezentat de d. C. G. Ionescu, inspector secundar, din care reese că organizația școlaelor franceze nu exclude posibilitatea introducerii unei limbi străine neprevăzute în program. Și ca exemplu, d. inspector Ionescu a citat cazul liceului francez din Alger, unde se predă în locul unei limbi moderne, limba arabă.

Eșit din temniță. Duminică a sosit la Lugoj, venind din temnița Seghedinului, dl. Mihail Gaspar, diacon în Lugoj, care fusese condamnat la 10 luni închisoare pentru un articol publicat în ziarul »Drapelul«. Lugojeni au făcut d-lui Gaspar o frumoasă primire.

Convocare. Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov și Săcele își va ține, în baza §-lui din statute, *Adunarea sa generală*, în ziua *S-tului Andrei*, 30 Noembrie st. v., a. c., după prânz la 3 ore, în sala festivă a gimnaziului români. Invităm la această adunare pe toate membrele fondatoare și ordinare ale Reuniunii. Program: 1) Deschiderea ședinței. 2) Rapoartele casei. 3) Raportul general al Comitetului. 4) Propuneri. 5) Alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani. Brașov, 20 Noembrie st. v., 1907. Pentru comitetul Reuniunii: *Otilia Bidu*, vice-presidentă, *Dr. I. Blaga*, secretar.

Logodnă. *Nicolau Degan*, învățător, *Verona Vabescu* logodiți. Siculia română—Fiume.

Se întorc din America. Primim spre publicare următorul avis: În conformitate cu încunoștințările telegrafice, primite zilele acestea dela l. minister r. u. de agricultură, în săptămânile viitoare sosesc în patrie mai multe grupe mari de emigranți din America, cărora a le asigura ocreare ocupațiune, este afacere de interes general. Apelăm deci la cei cari ar avea lipsă de servitori, sau de brațe muncitoare, fie la lucrări economice, fie industriale, să se adreseze deadreptul la ministerul r. u. de agricultură din Budapesta, sau la d-l *Lekky István*, consilier ministerial în Fiume (Hotel Europa), cărora să le comunice și condițiunile. Sibiu, 27 Noembrie 1907. Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului«. *Panteleon Lucuța*, prezident. *Vic. Tordășianu*, secretar.

Din lumea planetelor.

Venus.

Venus, al doilea planet, e cu mult mai departe de soare și de aceea se poate observa mai bine. Văzută dela noi și Venus înaintea și în o anumită înclinare între Pământ și Soare; într-o anumită parte a căii sale de rotațiune în latirea dreaptă, în cealaltă parte de latirea stângă a Soarelui.

Când este destul de depărtată de Soare, o zărim strălucind luminos pe cer, câte odată sara, la vest, după apusul soarelui, altă dată la răsărit în orele dimineții. Cei vechi au ținut pe Venus de două planete deosebite; steaua strălucitoare zărită des de dimineață au numit-o *Lucifer*, aducător de lumină, steaua dimineții; cea de sara însă *Vesper*, steaua amurgului, serii. În sfârșit însă au ajuns la convingerea, că aceste două stele nu sunt în realitate decât una și aceeași planetă, care în diferite timpuri apare dimineța înainte de răsărit, altă dată sara, după apusul soarelui. Cine dintre noi n'a admirat frumuseța acestui corp ceresc, a cărui strălucire e așa de vioae, a de

Doar să aibă prea mare noroc, căci altfel nu mai scapă cu zile. Dumnezeu și Sf. Petru acum orânduiesc — din înălțimile cerului, pe cei ce trebuie să moară mântuți de lupi. Și nimeni nu pleacă la drum în noaptea de Sf. Andrei, afară doar de cei, ce li-i scris, să le fie moartea de gură de lup.

Un fior trece prin inima flăcăilor și a fetelor și frica îi face să se îndese unii în alții.

Un tropot de scuturătură de picioare pe prisa de afară răsună înădușit în odaia ce mesenii. Ușă, spre care se îndreptaseră toate capetele, se umplu de vederea unui strein, ce se deslușea din gulerul ridicat al mantalei ce nasturi strălucoitori.

— Al... Ghiță!... Văru Ghiță!... Bădița Ghiță!... începură glasurile, desghețate dinprejurul mesei, sărind care mai de care înaintea lui, ca să-i strângă mărna.

— Bine-ai venit! Poftim la masă! Dar cum? Ce fel? Toomai la vremea asta?

— Apoi să putea să se păzească usturoiul în satul nostru și eu să nu fiu între voi?

Și cu ochii căuta pe Ileana, care stă împietrită, neputând da crezare ochilor, lângă care trecu de se așeză la masa, se i se încăleacă dinante cu de toate ce gătisera fetele: mălaiu ruminat în cuptor, sarmale de post... căci îi postul Crăciunului și la urmă covăș galbenă ca aurul.

— Cum? Vere Ghiță! nu te-au mănecat lupii?... că doar în noaptea asta nu pleacă nimeni la drum decât doar cei ce li-i scris să moară de lup.

Hui, moș Apostu? zise Toader Pârlea, bucuros că a nfundat pe moșneag.

Moș Apostu trebuî să înghită nodul cât gutuia, ne având ce să răspundă tăcanului — ce-l luă la vale.

Ghița, ce le ncleștase sufletul, se sparse în brațele „Chindiei” zise de istov de dibla lui Băbănuță. Ba nici Ghiță, care stătea de vorbă cu Ileana, căreia i se umpluse inima acum, cât era de ostent, nu putu să nu se arunce în jocul înfierbântat, în fruntea căruia moș Apostu își asvârle trupul întinerit de sub boanda înflorată, în pisăleala, mărunță vioae, ușoară a opincilor, pe când dosul mânei și-i trece din când în când, pe fruntea ce-i răsară

din o bogăție de plete argintii, ca să-și șteargă boabele de nădușă, ce-îisvorăsc din pielea aprinsă.

Prin geamul aburit pătrunde geana albă a revărsatului de zori, în care se deslușeste tot mai luminos cuprinsul ogrăzi învelită în omă meale.

Satul, pe de-asupra căruia se ngână cântecul cocoșilor cu zorile, se trezește din somn. Prin ogrăzi, oameni învăliți în sumane se văd venind din harmanuri cu maiduri de hlujeni, pe când vitele scribulite îi urmăresc cu adâncul ochilor, ca a unor fântâni, din fundul poștilor.

În ograda Răncii e încinsă hora mare. Scripa lui Băbănuță țipă ascuțit, imprăștiat căzând de somn, pe când cobza, mormăie ca un bânzar ce se răstește în răstimpuri. Printre gard, câinii speriați de chiotul flăcăilor. Iatră îngânând pe lăutari. De odată cântecul se rupe, ca tăiat cu cuțitul, iar păzitorii usturoiului cu câte o căpătină în buzunar se imprăștie picurând de somn, prin răsucioile satului urmăriți de privirile cetelor de copii, ce vin la școală.

Th. Popovici—Grăvița.

Părintele slovac Hlinka în temniță. La 30 Noemvrie a intrat în temnița de stat dela Seghedin preotul slovac Hlinka ca să își împlinească pedeapsa de doi ani temniță de stat. În gara dela Budapesta l-a zărit pe Hlinka unul dintre răniții măcelului dela Cernova, care tocmai eșise să-nătos din spital și aștepta trenul ca să merge acasă. Cum l-a văzut pe Hlinka, a alergat la el și i-a sărutat mâna. Au stat apoi câțva timp de vorbă, pe urmă s'au despărțit: Hlinka a plecat spre Seghedin, țărânul slovac spre Cernova.

Pentru masa studenților români din Brașov a binevoit a contribui d-l Nicolae Ioanidi, comerciant în Bod în loc de parastas anual pentru răposata sa soție Ana, suma de 20 cor.

Primească marinosul donator cele mai călduroase mulțămite. — Direcțiunea gimn. gr. or. român.

Povestea Dalilei — pentru »Lupta«. Deși nu credem a risipi prin asta o »nedumerire«, și deși tonul nu ne obligă, însă ca nu cumva confracții noștri să rămână în răcădire, respundem cu plăcere, că semnele S. C. D., folletonistul nostru, »ascunde« aceeași persoană (fie și »geniu«, dacă nu s'a monopolizat deja acest cuvânt) din condeiul căreia confracții dela »Lupta« au publicat articole, ce nu se uită așa de curând, (dacă nu ești Dalila) au publicat traducerea unui roman, ce a ținut chiar trei luni de zile, au mai publicat câteva folietoane, ce purtau tocmai aceiaș semnătură S. C. D. (Nr. 138 de pildă), au publicat apoi, mare minune — poate chiar fiindcă »habar n'avea de muzică«! — un serman folleton întru toate de acelaș fel, cu cel împrișinat acum așa de aspru, (o dare de seamă, iar nici decât »critică muzicală« cum, autorul n'a avut pretenții de a numi nici pe una nici pe alta) care mai avea și nota interesantă de a fi scris fără ca autorul să fi fost prezent la acel concert, cea ce redactorul care a fost de față, știa foarte bine. Confracții să caute în nrul dela 6 Iulie al ziarului lor.

Cât e pentru călărirea pe o naivă tâlcuire de cuvinte, și cât e pentru unele trivialități, cari nu-l ating pe dânsul și, deci, îl supără, colegul nostru dela redacție, cine este S. C. D., ne roagă să le-lăsăm fără răspuns, fiindcă »acestea-s năravurile din fire ale »Luptei«, zice dsa.

Bucătărie comună se înființează și în Bistrița, după modelul bucătăriilor înființate și în alte orașe. Pân'acum s'au înscris, după cum cetim în »Rev. Bistriței«, peste 50 familii din inteligență. În fruntea mișcării pentru înființarea acestei instituțiuni folositoare este d-l medic Dr. Alexandru German. D-sa a fost Dumineca trecută la Dej pentru a studia pregătirile făcute acolo. În curând se va ținea adunarea generală constituanta.

»Solidaritatea«. Direcțiunea asocierii băncilor, »Solidaritatea« a ținut în 17 Nov. cea dintâiu »dintă« după înregistrarea firmei, luând la cunoștință această înregistrare. Numărul băncilor, cari fac parte până acum din asocierie, este de 72, iar părțile fundamentale subscrise fac împreună K 39.000. Se speră, că toate băncile vor intra în șirul membrilor cu părți fundamentale cât mai multe, pentru că »Solidaritatea« numai astfel își va putea împlini frumoasa și folositoarea sa chemare. S'a votat un Regulament pentru funcționari și altul pentru Secțiunile »Asocierii«. Mai departe s'au făcut pașii trebuincioși pentru publicarea pe viitor a

intenzivă, liniștită și nu tremurătoare ca a celorlalte stele? De multe secole a fost numită steaua dimineții și a amurgului, steaua păstorilor, iar pentru lumina ei strălucitoare a primit numele celei mai frumoasa dintre zeițe: numele Venerei.

Cu toate astea cea lumină pătrunzătoare nu-i proprie; e lumină primită dela soare și reflectată numai de ea în înfinit. Din acest fapt, se poate concluce, că și Venus își are schimbările sale, întocmai ca Mercur și Luna.

În legătură cu aceste schimbări trebuie să amintim, că înaintând în calea ei de rotațiune, ajunge câte odată mai aproape, altă dată însă mai departe de pământ, de unde în mod firesc urmează, că în cazul prim apare mai mare, în al doilea din contră mai mică. Când se află în lătura de dincolo a soarelui, așa că acesta însuși cade între Pământ și Venus, îi observăm lumina pe deplin întreaga latură: atunci putem zice că e Venus — plină, dar totdeodată e mai mult depărtată de noi. În primul și al patrulea (ultimul) pătrar, când formează o înclinare drept unghiulară cu Soarele și Pământul, ea ne apare în formă de jumătate cerc, întocmai ca Luna. Când trece printre Pământ și Soare, își

»Revistei Economice« ca foaie a »Solidarității« cum și pentru publicarea Anuarului băncilor noastre. Asocieria aceasta este un mijloc însemnat de întărire și asigurare a viitorului băncilor noastre, cum și de a pune la cale multe alte lucruri bune; de aceea, e neapărat trebuincios, să facă parte din această asocierie toate băncile până la una.

Mulțumită publică. Subscripții ca păgubași din ocaziunea incendiului ce s'a întâmplat în comuna noastră în 20 Oct. a. c. alergăm să ne exprimăm mulțumita noastră călduroasă față de asociațiunea de asigurare »Transsylvania« care în timp de vr'o câte-va luni în timpul cel mai scurt a licidat despăgubire 8128 cor. Prin aceste provocări pe toți creștinii ca se alerge și să-și asigureze nu numai locuințele, mobilele dar și singură viața la susnumita asociațiune. — D-zeu să-i dea prosperare! Borșa (com. Maramureș) la 25 Oct. 1907. Cu profunză simț: Etila Mosolygo, preot gr. cat. român, Teodor Mihaly, darabă, Ioan Popp Coman, notariu com.

Rectificare. În Nr. 253 al »Gazetei« (numărul poporal) din săptămâna trecută, pagina 6-a, coloana 3-a: »Dări de seamă și mulțumiri publice« s'a strecurat o eroare la darea de seamă a »Reuniunii Femeilor Române« din Brașovul-vechiu și anume: la litera c), șirul 11 dela început în loc de Paraschiua Oprea este a să ceti Dobra Oprea, vice-presid. reun. — Comisiunea de cassă.

A apărut »Căllindar Blok« al firmei Leon, București. Prețul 1,40 c., plus porto recomandat 55 filler. Se poate procura prin Tipografia și Librăria Mureșianu.

O contemplare.

Legea apponyană școlară din anul fatal 1907 a mișcat adânc sufletele românești... de bună credință, pentru un viitor mai bun, pentru o soartă mai ușoară. Nori negri se lasă pe orizontul progresului școlară-bisericesc. Pe hotarile de divergență dintre conducătorii naturali ai poporului, preoții și învățătorii, încep deja a se ivi unele fenomene îngrijitoare; razele ce conduc la pragul armoniei, bunei înțelegeri dintre acești doi factori însemnați ai vieții noastre — se slăbesc și se întunecă pe zi ce merge.

Litera moartă de pe hârtia din legea școlară numită, a fost neputincioasă — până acum — a strivi sămburele amicitiei, păcii, bunei înțelegeri dintre acești doi factori cu greutate în viața unei națiuni, dar după ce paragraful legii sancționate vor fi aplicați, vor căpăta viață, spectacolul urât între preot și învățător, se va înfățișa în colorile cele mai posomorâte.

Ameliorarea salariilor învățătorilor noștri, conform legii nouă, este privită din partea mulțimei preoților noștri, ca o ploaie prea abundanță, venită prea cu prisosință și ca atare va rupe părții alviei învechite.

Era, după cum s'ar zice, un us vechiu, ce se practica cu predilecție din partea bătrânilor cărturari, fețe bisericești — ca învățătorul să însoțească, să fie secundantul nedespărțit al preotului din veacurile apuse — în toate acțiunile ce atingeau interesele mari ale bisericii. Dascălul încărunit în îngrijiri, era totdeauna mâna dreaptă a preotului său, cari rupeau bucată de bucată din sufletele lor îndurerate, împărtășindu-și reciproc din năcazurile, suferințele și vrerile neamului lor oropsit,

întoarce spre noi fața neluminată, atunci nu o putem vedea, și zicem, că avem Venus-novă. Se întâmplă însă, că aflându-se pe acelaș nivel cu soarele și pământul trece prin mijlocul lor; atunci apare și se retrage ca un punctuleț negru pe discul solar; aceasta e trecerea planetei Venus prin năntea soarelui, care se asemănă intru toate lui Mercur, respective trecerei acestuia. Trecerea planetei Venus pe dinaintea soarelui se întâmplă în restimpuri diferite: odată în 8 ani, apoi în 113½ ani, cu 8 ani mai puțin, apoi iarăși la 8 ani, după asta la 113½ ani, cu 8 ani mai puțin. E de însemnat, că aceasta se întâmplă sau în luna lui Iunie sau în Decembrie. În secolul trecut s'au putut observa două astfel de retrageri a lui Venus: în 8 Decembrie 1874 și 6 Decembrie 1882; Cea mai apropiată va fi în 7 Iunie 2004.

Din cele de până acum se poate vedea, că Venus s'asemănă mult cu Mercur; dar în grabă trebuie să amintim, că asemănarea ei cu pământul e mai mare decât această. E aproape așa de mare ca Pământul nostru, asemenea neluminosă, întransparentă; părțile componente sunt mai ușoare ceva, dar munții sunt asemenea

pentru a cărui înaintare atât de mult au trebuit să muncească în ogorul național din trecutul furtunos.

Tempurile critice și vitrege, mai cu samă pentru noi Românii, tind a arunca din rezervorul lor, cu apă înveninată, picăturile căreia par a fi narcotice pentru bunele intențiuni dintre preot și învățător, cari au aproape una și aceeași chemare.

Arginții dela Peșta — căci întregirea salariilor învățătoresci în cele mai multe locuri de acolo va veni — va fi una din principalele cauze pentru a tulbura liniștea cea atât de mult trebuitoare pentru interesele obștești.

Temerea preoțiilor noastre, că după ce învățătorii noștri își vor înfige mâna în banii, ce se vor vârsa din visteria statului, pentru îmbunătățirea salarelor lor, și li-se va asigura o existență mai bună materială, ei vor arunca de pe față vâlul umilinței și supunerii oarbe — dâde gândit multora, cari slujesc la altarul Domnului. Adevărul va fi acela — după părerea mea — că învățătorii și pe viitor vor rămâne ceea-ce au fost în trecut, muncitorii onești în ogorul nostru național, promotorii nizuințelor culturale, iar ameliorarea salariilor lor, în crâncena luptă pentru existență, va fi, cred, pentru cei mai mulți mijlocul eficace, ce li ridică la cuvenita valoare, în virtutea oficiului ce li ocupă. Desechilibrarea, răcirea relațiilor dintre acești doi factori, preot și învățător, ar însemna ducerea poporului cu o zi mai în grabă la vecinul mormânt...

Părerile desfășurate aici nu sunt luate din teoria vre-unui studiu psihologic, ci sunt luate din viața de toate zilele, ele sunt efluxul unor convingeri ce s'au isbit de trista realitate.

Nici când n'a fost o necesitate mai arzătoare, pentru o bunăînțelegere, concurență armonică între acești doi factori ai neamului românesc, ca în timpul de față. Invidia pismătariță, certele păgubitoare dintre conducătorii sunt piedeca urâtă ce ne împedecă în mersul nostru de înaintare și ne face de rușine față cu străni, — rele cari subsapă temelia edificiului nostru cultural.

N. Hamsea.

Cuvântare festivă

ținută recruților din incidentul depunerii solemn a jurământului de fidelitate la 1 Decemvrie n. a. c. în biserica sf. Adormiri din Brașov-Cetate, de către preotul militar Nicolau Fizeganu.

»Si tot ce faceți, să faceți din suflet, nu pentru oameni, ci pentru Dumnezeu!« (Colos. c. III, v. 23).

Ostași creștini! Iubiților mei fi sufletești!

Cu cuvintele din sfânta Scriptură rostite mai nainte, mă întorc astăzi cu deosebire către voi recruții, cari ați venit la sf. biserică, ca să cereți binecuvântarea, darul și ajutorul lui Dumnezeu la jurământul de credință, pe care-l veți depune mâine de nou și în mod serbătoresc înaintea lui D-zeu Atotștiutorul și Atotputernicul, înaintea steagului, precum și înaintea prepușilor și mai marilor voștri.

La acest jurământ voiți să chemați pe Dumnezeu Preasfântul de mărturie, că ceea-ce grații este curatul adevăr și că serbătoreasca făgăduință ce o faceți, o faceți cu gând curat și fără prihană, cu gândul și cu propusul tare de-a împlini

munților noștri. Are o mulțime de șiruri, lanțuri de munți. Are și ea atmosferă, ca pământul, în care plutesc norii. Deodată cu rotațiunea cea mare în jurul soarelui, ea rotează și în jurul propriei osii, aproape în atâtea timp, ca Pământul — 23½ oare, — așa dară și Venus are zile și nopți, ca pământul nostru. Nu-i eschisă nici cea posibilitate, pe care am amintit-o în legătură cu descoperirea lui Schiaparel'i referitoare la Mercur. — La equator pe Venus e cu mult mai cald, la poli domnește însă frigidul vecinului mare decât la noi. Osia îi este înclinată, întocmai, ca a Pământului; acesteia este de a se atribui schimbarea anotimpurilor. Înă pentru că calea de rotațiune e mai mică decât a globului nostru și de oare-ce învârtirea planetei e mai mare, decât cea a globului nostru, urmează, că anul, sau timpul, în care își împlinește o rotațiune, constă numai din 7 luni și jumătate în locul celor 12 ale noastre. Căldura primită dela soare, în urma apropierei mai mari de centru, e de două ori așa mare, ca cea dela noi. Nu-i imposibil, că pe Venus sunt ființe vitejuitoare, ființe cu o astfel de organizație, care se corespundă cerințelor vitale de acolo. Ba e chiar probabil că

cu scumpătate după cea mai bună știință și constiință datorințele mari și însemnate împreunate cu starea și chemarea voastră militară.

De aceea luați aminte, însemnați-vă bine și fupăriți adânc întru inimile voastre sfatul părintesc, ce vi-l dăsf. Apostol Pavel zicând:

»Si tot ce faceți, să faceți din suflet, nu pentru oameni, ci pentru Dumnezeu!«

Dar să vedem, că anume cari sunt acelea datorințe, la împlinirea cărora vă legați de nou cu jurământ?

Înainte de toate voi veți jura credință și sunonere Maiestății Sale Impăratului și Regelui nostru apostolic Francisc Iosif I.;

veți jura supunere și ascultare față de generalii M. Sale, precum peste tot față de toți prepușii și mai marii voștri, făgăduind, că pe dânsii îi veți onora și apăra și că veți împlini în toate slujbele, ordinele și poruncile lor;

veți jura, că vă veți lupta cu vitejă și cu bărbăția în contra ori-cărui vrășmaș, fie acela ori-cine, și ori unde ar cere voința M. Sale împ. și reg. fie pe apă, fie pe uscat, fie ziua, fie noaptea, în bătălii, asalturi, lupte și întreprinderi de tot felul, cu un cuvânt, în tot locul, la toată vremea și între toate împrejurările;

veți jura, că la nici o întâmplare nu veți părăsi trupele, steagurile, stindardele și tunurile noastre;

veți jura, că nu vă veți pune nici în cea mai mică înțelegere cu dușmanul, și că vă veți purta totdeauna amărut legilor de războiu și după cum se cuvine ostașilor bravi și credincioși;

în sfârșit veți jura, că numai cu onoare, cu cinste vreți să trăiți și să muriți ca ostași și că numai așa să vă ajute D-zeu, precum veți păstra sfântul jurământ!

Iată deci datorințele mari și însemnate, la împlinirea cărora vă legați mâine de nou cu jurământ!

Steagul mândru, sub care și la care jurați, închipuește persoana sfințită a Impăratului și Regelui nostru. A rămânea credincios steagului, înseamnă deci a rămânea credincios Impăratului și Regelui, înseamnă, a-și ținea jurământul cu sfințenia; și din contră, a părăsi steagul seau a dezerta; a fugi dela steag, înseamnă, a-și călca credința către împăratul și Regele, înseamnă, a-și călca sfântul jurământ, înseamnă, a fi un trădător ticălos, un vânzător nemernic. »Blăstămat fie, cel ce va face cu lenevire lucrul lui D-zeu!« (Ieremia c. 48, v. 10) strigă Ieremia prorocul, ear lucru sfânt, lucru d-zeesc este mai cu seamă jurământul. De aceea zice și eu, că blăstămat până în adâncurile iadului să fie acela, care va jura strâmb, sau care își va călca credința jurată Impăratului și Regelui său!

Dar departe este dela voi chiar și gândul de a jura strâmb, ori de a vă călca jurământul de credință, căci sunteți doar creștini, dreptcredincioși, înaintea căroră jurământul lucru sfânt și d-zeesc este.

Sfințenia aceasta o arată și o dovedesc chiar și semnele din afară, chipul și felul cum puneți jurământul.

Înainte de a jura, voi descoperiți capetele cu smereniță ca și când a-ți zice unul fie-care dintre voi: »D-zeule Doamne, carele ești Atotputernic, iată capul meu! fulgerile Tale de foc să mă lovească și răzbunarea Ta cumplită să mă ajungă, de cum-va nu voi grai ade-

sunt astfel de ființe, de oare-ce Venus în toate e un pământ asemenea alui nostru!

Să presupunem, că acele ființe sunt cugetătoare și înțelepte, cum suntem noi, cari posed capacitatea de a observa și a medita. Urmarea firească a acestei presupuneri este, că ele obsearvă și admiră cerul. În fie care noapte zăresc aprinzându-se și strălucind de a-upra capului lor o mică stea luminoasă... a treia planetă. Pământul. Oare examinează ei această planetă? Probează să socotească masa și greutatea acesteia? Indreaptă oare spre noi vre-un telescop deosebit, cu totul străin de concepția noastră?... Cine știe. E posibil, că disoută cu înversunare, că această planetă e locuită; — cum sunt sau pot fi locuitorii acestei planete depărtate... și se poate, că au dat naștere la o mulțime de absurdități despre noi! Ba e posibil, că ne cred mai buni și mai fericiti, decât cum suntem și și-au format idei mai frumoase despre Pământ, decât cum este în realitate!..

După C. Flammarion de I. L-n.

văru, sau de nu-mi voi împlini făgăduința.”

În același timp ridicăți dreapta voastră spre ceru cu 3 degete deschise și cu 2 închise. Cele trei degete deschise închipuiesc sf. Treime, adică pe D-zeu în 3 fețe, pe D-zeu Tatăl, pe D-zeu Fiul și pe D-zeu Duchul sfânt; iar cele două degete închise închipuiesc trupul și sufletul, din cari e zidit omul după chipul și asemănarea lui D-zeu.

Prin aceasta pare că arzițe fiecarele întru sine: „D-zeu Tatăl să mă steargă din cartea vieții; sângele cel scump, ce a curs odinioară din ranele d-lui nostru Ius Christos, D-zeu Fiul, restignit pe cruce pentru rescumpărarea și mântuirea neamului omenesc, să fie perdat pentru mine, și de darurile cerești ale lui D-zeu Duchul sfânt, să nu am parte nici în aceasta, nici pe cealaltă lume; piară trupul meu și osândit să fie sufletul meu la munca de vezi, dacă nu-mi voi ținea jurământul și nu voi împlini ceea-ce făgăduiesc!”

Iată iubiților mei, ce însemnat, ce serbătoresc, ce sfânt este jurământul pentru creștinul dreptcredincios!

Voi suntați ostași creștini dreptcredincioși, priu urmare sunteți datorți a ținea jurământul de credință cu sfințenia și a împlini cu scumpătate tot ce făgăduiți și la ce vă legați și vă îndatoriți prin jurământ. O datorință de altcum ușoară și lesne de împlinit pentru voi, fii unui neam fiind, căruia credința către tron și înalta Casă domnitoare e înăscută, moștenind virtutea aceasta dela părinți, moși și strămoși.

În istoria, numită cartea vieții a popoarelor, găsim multeilde frumoase și înalțătoare despre ținerea credincioasă a jurământului. Iată o pildă dintre cele mai strălucite! Ascultați!

În războiul așa numit punic (răsb I.) dela a. 251 înainte de Chr., adică înainte de asta cu 2158 de ani, Romanii, — strămoșii noștri de odinioară. — când-va vestiți și temuți în toată lumea cunoscută de pe atunci pentru vitejia lor neîntrecută, au ajuns cu cuceririle lor până la Africa, unde s'au luptat în contra Cartagenienilor — un popor de asemenea viteaz și războinic — numiți așa dela orașul lor de frunte Cartagena, cum s'a numit și Romanii cei vechi dela orașul Roma din Italia. Oastea romană condusă de consulul și beliducele Regulus, a fost mai toată zdrobită de vrășmas; numai 2000 de ostași au putut scăpa cu fuga; iar vre-o 500, cu beliducele Regulus dinpreună au fost prinși și duși la Cartagena. Aci a stat Regulus 6 ani de zile în temniță, suferind multe înjosiri și batjocori, precum și chinuri de tot felul. Cu vremea însă s'a întors roata norocului și Romanii ajuni seră earăși de-asupra. Atunci Cartagenienii dorind pacea, au trimis pe Regulus la Roma, ca să o mijlocească. Înainte de plecare însă l'au pus să jure, că de cumva nu va mijloci pacea dorită de ei, neamintit se va reîntoarce earăși îndărăt în prinsoare, ceea-ce Regulus a și făgăduit serbătorește cu jurământ. Ajuns la Roma, acolo Regulus nu s'a întrepus pentru pace, după cum cerea binele lui, ci el având singur numai binele patriei sale, binele obștesc al neamului său în vedere, a stat cu trup cu suflet de desenatori, adică de bărbații din sfatul țării, ca să pornească de nou războiul în contra Cartagenienilor, știindu-i pe aceștia slăbiți și nepregătiți de luptă.

Toți stăruiau acum pe lângă Regulus, ca să rămână acasă în Roma și să nu se mai întoarcă la Cartagena, la moarte sigură; dar înzadar, căci dela propusul său tare și dela hotărârea sa nestrămutată de a-și ținea jurământul cu ori-ce preț, nu l'au putut abate nici lacramile ferbințiale soției sale, nici plânsul amar al pruncilor săși și nici rugămintele prietenilor și a cunoscutilor. Regulus a remăs neînduplecat zicând: „Știu bine, că ce chinuri, ce suferințe noui mă așteaptă, dacă mă voi reîntoarce la Cartagena, mie însă nu mi-e atât de chinurile și de suferințele acelea, cât mi-e mai mult și mai tare de rușinea faptei rele și păcătoase a călcării de jurământ, care rușine m'ar însoți și petrece până în sânul mormântului!”

Astfel între vaetele și tănguirile alor săși iubiți și a orașului întreg, se sui Regulus nepăsător de cele ce vor urma — în corabii și călători îndărăt în sclăvia.

Cartagenienii, văzându-se în chipul acesta tradași și înșelați de Regulus, l'au chinuit apoi, cum au știut ei, mai grozav și mai cumplît și în sfârșit l'au răstignit pe cruce.

Iată, așa a murit viteazul și neînfricatul beliduce roman Regulus pentru patria sa iubită! El mai bine s'a jertfit pe sine, mai bucuros a suferit moartea, de-

cât să-și calce cu necredință sfințenia cuvântului dat și a jurământului său depus.

Intoomai ca Regulus să vă țineți, iubitorilor mei și voi jurământul și nimic în lume, nici chiar moartea să nu fie în stare a clătina credința voastră către împăratul și Regele nostru, către d-l nostru cel mai înalt de războiu.

Pe lângă credința neclintită către tron și înalta Casă domnitoare, să vă însușească în toată vremea și pe voi aceeași iubire ferbinte de patriă de care a fost pătruns Regulus, care iubire — gata de ori-ce jertfă — să ardă pururea ca un foc nestins în inimile noastre. Vechii Romani ziceau: „Dulce et decorum est pro patria mori”, ceea-ce pe românește înseamnă, că e dulce și frumos a muri pentru patriă, și precum ați auzit din pilda lui Regulus, ei au și știut să moară pentru ea.

Lozinca acelor falnici strămoși, să fie deci și lozinca voastră a strănepoților de astăzi, pentru că fără simțul de jertfă, izvorât din credința către tron și iubirea de patriă, nici că ne putem închipui pe ostașul adevărat.

Însuflețiți de credința către tron și de iubirea de patriă și pătruși de conștiința înalțelor datorințe militare, ce le luați asupra voastră mâne prin un nou și serbătoresc jurământ, voi negreșiți, că numai onoare, numai cinste veți face steagului, la care jurăți, steagului falnic, pe care bravi și vitejii vostri înaintași în vremuri grele pe câmpul de bătăliă tot numai cu onoare, cu gloriă și mărire l'au acoperit. Onoarea steagului vostru — trebuie să știți — că este și onoarea și cinstea voastră, este onoarea regimentului vostru și totodată și onoarea neamului, din care faceți parte.

În chipul acesta vă veți învrednici de lauda și de mulțumirea prepușilor și mai marilor vostri, mai mult, vă veți împărtăși chiar de recunoștința preafaltă a M. S. împăratului și Regelui nostru, de care recunoștință e atât de mândru ostașul, care s'a învrednicit de ea; iar mai pe sus de toate veți fi părtași și de răsplata cea bună, cu care D-zeu, „Dl ostirilor și al războaielor” respălătește credința neînfrântă și statornicia ostașilor bravi și viteji în aceasta și în cealaltă lume. Amin

BCU Cluj Central
Convocare.

»Reuniunea Femeilor române pentru ajutorarea și înfrumusețarea bisericii »Sfintei Adormiri« din »Brașovul-vechiu« își va ține adunarea generală Duminecă în 2 (15) Decembrie a. c. la orele 2 p. m. în edificiul școlii gr. or. române din loc cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin prezidenta reuniunii.
2. Constatarea membrilor reuniunii prezente în adunare.
3. Raportul general al comitetului reuniunii pe anul de gestiune 1906/907 și autentificarea lui.
4. Raportul casei pe anul 1906/907. Alegerea unei comisii pentru revizuirea raportului de casă și autentificarea lui.
6. Designarea unei comisii pentru verificarea »Procesului verbal« al Adunării generale.
7. Statorirea bugetului pentru anul 1907/908.
8. Diverse propuneri.
9. Închiderea adunării.

Invităm deci cu toată căldura la această adunare generală pe toate membrele fundatoare, ordinare și ajutoare, precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii acestei reuniuni, cărora le zace la inimă înaintarea și sporirea reuniunilor românești.

Brașov, din ședința comitetului »Reuniunea femeilor române din Brașovul-vechiu«, ținută în 18 Novembrie st. v. 1907.

Maria Maximilian,
prezidentă.

Dumitru Jaliu,
secretar.

Concurs.

»Societatea meseriașilor din Blaj«, publică următorul concurs:

1. La 5 ajutoare de câte 20 coroane, pentru ucenicii meseriași, aplicați la măiestri, care sunt membrii ai Societății;

2. La un ajutor de 150 coroane, pentru un tinăr sodal din branșele: de tinichigiu, olar, văpsitor și orologer, care ar vrea să se perfecționeze în măiestria sa.

Concurenții vor avea să-și înainteze cererile la biroul Societății până la 10 Decembrie n. Având să dovedească cu certificate în regulă:

a) Că sunt ucenici la măiestri membri ai Societății meseriașilor din Blaj;

b) că cercetează școala gr. cat. de meserii din loc, iar cei-ce reflectează la ajutorul de 150 cor. să arate locul unde voiesc a se perfecționa, și să se oblige, că să vor așeza în Blaj.

Din ședința comitetului »Societății meseriașilor din Blaj«, ținută în 23 Nov. 1907.

Gavril Precup
prezident.

Augustin Gruia
secretar.

Procesul nostru de presă. Astăzi s'a înmănat redactorului responsabil al foaii noastre citațiunea subscrisă de președintele curții cu jurați din Târgu-Mureșului, prin care se fixează ziua de 12 Decembrie st. n. pentru pertractarea procesului intentat din cauza articolului „Merg orbș înainte”.

ULTIME STIRI.

Budapesta 5 Dec. Ședința Camerei ungare, ieri. — Președintele pune la comisia privitoare, mandatul lui Gaál G. care a fost din nou ales. Ia cuvântul, la pact, A. Vlad, și examinează, timp de-o oră, toate neajunsurile economice ale pactului. Singură emanciparea dărilor de consum poate fi o cucerire maghiară, însă de altă parte ridicarea cvotei s'a făcut cu 8°/_o, spune dânsul. Croatul G. Surmin vorbește până la sfârșitul ședinței. Deputații kosuthiști au încercat înzădărsă-l terrorizeze. Anume, unul dintre bătăuși, veni și se așeză pe băncile croate tocmai lângă Surmin, dar nu-i ținu mult bucuria, căci unul dintre croații mai voinici se puse între ei. La interpeleții, D. Bánffy a cerut să răspundă guvernului, dacă măsurile luate de acesta sunt oare suficiente, pentru a asigura banca autonomă acu, iar pe urmă independența economică? Wekerle a răspuns, de-oamdată, că este în voia parlamentului de dispoziții să iee. D. Popovici, croat, interpelează în chestia convocării dietei croate, și a disolvării eventuale. Răspunsul vehement al lui Wekerle a fost: „voi rămânea pe baza legii XXX. 1868, însă numai până croații vor face-o asta cu puțință...”

Budapesta 5 Dec. O deputație, a partizanilor autonomiști din comitatul M. Turda, condusă de D. Bánffy, a fost ieri pe la ministrul de interne, cu plângeri împotriva fișpanului Ugron. Andrassy le-a spus aspru, că nu poate părăsi pe unul pe care el însuși l'a trimis, și a întors spatele.

Budapesta, 5 Dec. Cu prilejul jubileului seu de domnie de șaptezeci de ani, Maj. Sa monarhul nostru va depune un fond de 100 milioane cor. pentru ajutorarea muncitorilor bătrâni sau nenorociți.

Budapesta, 5. Dec. În conferința croaților s'a luat hotărârea, ca fiecare deputat să vorbească la pact, și să prezinte un proiect de rezoluție.

Viena, 5 Dec. Comisia pentru ezaminarea pactului a primit cu unanimitate proiectele privitoare.

Belgrad, 5 Dec. Gimnaziul sârbesc din Uscul este în flăcări. Focul a fost pus de bandele bulgare. Elevii, în număr de 250, numai anevoc au putut scăpa cu viață.

Petersburg, 5. Dec. Turburările dela universitatea din Kiev continuă. Studenții au făcut ieri o demonstrație pe străzile orașului. Cu această ocazie au fost arestați mai bine de 100 dintre ei. În fața universității au fost postați cazaci cari au împrăștiat pe manifestanți. Studenții arestați au declarat greva foamei și pînă în prezent au refuzat orice mîncare.

Berlin, 5. Dec. În cabinetul german s'au ivit grele complicații, pe urma cărora se vorbește tot mai stă-

ruiitor despre demisia canc e arulu Bülów.

Monte-Carlo, 5 Dec. Vere Goold a fos condamnat la muncă silnică pe viață, iar nevastă-sa la pedeapsă cu moarte, pentru asasinarea în mod barbar, a șvedezei Levin.

Bibliografie.

Anuarul Băncilor române pe anul 1908 a apărut. Este al 9-lea an de când apare acest anuar în editura delegațiunilor emise la conferința directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898. (Câțiva ani înainte s'a publicat un astfel de anuar do dl N. P. Petrescu). Anuarul a apărut în tipogr. archidiecezană din Sibiu.

ECONOMIE.

Cercetările economice și plugăritul.

Mai înainte de aceasta cu un veac și jumătate, nime nu-și spărgea capul cu cercetările economice. Atunci fiind oameni mai puțin, iar pământul fiind încă nestors, nu să simția așa tare lipsa aceluora, de oarece și așa acela produse destul pentru trebuințele de atunci. Astăzi însă s'au mai schimbat împrejurările, de oarece oameni s'au mai înmulțit, iar pământul a rămas tot acela și s'a mai stors prin deseale culesuri. De aceea e de neapărată trebuință, ca să se facă anumite cercetări și ispitiri cu vitele, cu bucatele, cu pomii, cu legumele ș. a.

Cel dintăiu, care s'a ocupat cu cercetările economice mai de aproape, a fost nemuritorul Lavosier din Francia, care a înființat adică pe moșia sa din Vendomois la anul 1778 o stațiune de observare și cercetare a tainelor economice cu ajutorul chemiei, după care a putut aduce regula sau principiul de căpetenie în economie de următorul cuprins: »în natură nimic nu se perde, nimic nu să crează, ci totul este numai o schimbare neîntreruptă a materiei și a puterei«. Schimbarea aceasta a materiei și a puterei a putut-o constata Lavosier, numai după ce a văzut, cum să nutresc animalele cu plante, iar acestea cum să nutresc imprumutat cu gunoii și alte rămășițe provenite dela animale.

După cercetările și ispitirile făcute de Lavosier, s'a luat apoi după o jumătate de veac compatriotul său I. B. Bousinoul, decanul universității din Lyon, care la anul 1837 s'a mutat cu familia pe moșia sa din Bechelbrom, unde s'au început cercetările și ispitirile acelea minunate, cari mai târziu apoi au format știința încercărilor economice. Boussinoul, după moartea soacului său și-a făcut în Merkviller o economie pentru încercările economice, iar la mânăstirea de la Liebfraunberg și-a întocmit laboratorul și biblioteca sa. Nu mai puțin, dar chiar 33 de ani și-a continuat studiul cu cercetările economice, parte în Rechebrom, parte în Mechebrom, parte în Merkviller cu privire la nutrirea animalelor, plantelor, compozițiunea pământului, înfrința gunoiului asupra pământului ș. a.

Tot pe timpul acela și anume la anul 1838 s'a apucat și englezul Sir I. Beunel Laves cu soțul său Dr. Gilbert și pe moșia sa dela Rothamsted, aproape o jumătate de veac au făcut cu ajutorul chemiei sau al științei, care ne învață regulele compunerii și descompunerii trupurilor din natură, încercări și ispitiri cu privire la mersul economiei, așa că numele acelor doi economiști s'au făcut vestite în toată lumea economică.

Germania încă a fost patria încercărilor economice. Iustus Liebig a fost cel dintăiu, care încă mai înainte de Boussinoul, a făcut încercări temeinice cu privire la economia de câmp și vite. Cercetările Germanilor însă să deosibeau de ale Englezilor prin aceea, că cei dintăi s'au transpus locul de încercări în nemijlocita apropiere a economilor, așa că apoi aceștia să puteau folosi mai curând de izbânda încercărilor făcute ca în alte țări.

Pe urmele lui Liebig, s'au luat după aceea Stöckhard și Crusius Salis, cari la anul 1851 au stabilit în Mökern prima stațiune de încercări economice. Dela anul acesta începând, n'a trecut apoi un an, în care să nu să fi înființat în Germania câte o asemenea stațiune, așa că astăzi numărul aceluora e de 80, dintre cari 65 stau în strînsă legătură unele cu altele Stațiunile acestea sunt mai cu samă private și costă la an aproape trei milioane coroane, la care sumă statul încă contribuie aproape cu un milion coroane.

O dezvoltare însemnată au luat cercetările economice și în Franța, unde I. Graudeau a înființat la anul 1868 prima stațiune de felul acesta în Nancy, care la anul 1890 a fost mutată apoi la Paris. Astăzi sunt cu totul peste 70 stațiuni de acestea, cari să susțin mai cu samă din venitele, ce încurg de pe la (analizele, ce să fac în laborator.

În Austria s'a înființat prima stațiune de cercetări economice din partea însoțirilor fabricanților austro-ungari de zăhar la anul 1859 în Königsaal, care însă numai în anul 1869 a putut ajunge cu ajutorul ministrului de agricultură la o dezvoltare mai completă.

Cel dintâi laborator pentru cercetările economice din America l'a înființat Benjamin Bussey din Massachussetz la anul 1871, dar numai după doi ani, când au ajuns adecă la conducere profesorii Johnson și Altwater de l'au reformat după modelul stațiilor de observare europene, a început a fi băgat în samă mai de aproape. Dar numai dela anul 1887 a început a da niște rezultate mai mari, când adecă William Hatsch a lucrat un proiect de lege, pentru ca acela să fie ajutat de stat.

La noi în Ungaria încă s'au înființat în timpul din urmă mai multe stațiuni de acestea pentru cercetările economice. Astfel e stațiunea pentru examinarea sămintelor dela Academia economică din Magyar-Ovár, care cercetează sămînța trimisă acolo cu privire la puterea de încolțire a aceluia; examinează sămintele străine, pe cari adecă economii noștri voesc să le împămîntenească și pe la noi; examinează rezultatele, cari să pot ajunge prin gunoșul măestrit ș. a. De altcum chiar stațiunea însăși, face pe câmpul său de praxă mai multe încercări cu privire la sămînțatul, încolțitul, creșterea și coacerea sămintelor și dă bucurios poveștele de lipsă economilor aceluia, cari să adresează către ea.

Pentru cercetarea insectelor stricătoase grădinilor, viilor și câmpurilor, cari în timpul din urmă s'au sporit într'un mod înspăimântător, să află stațiunea pentru studiul insectelor din Budapesta, cercul al II. strada Ozlopp, care adecă examinează insectele trimise acolo și apoi recomandă totodată și mijloacele potrivite pentru stîrpirea lor.

Pentru cercetarea modului de nutriție al animalelor de casă, să află stațiunea de observare din Budapesta, strada Rottenbiller, unde să află și școala capitală a veterinarilor sau doctorilor de vite. Stațiunea aceasta cercetează regulile cu privire la nutriția rațională a vitelor și dă îndrumările de lipsă economilor, cari să adresează acolo.

Stațiuni pentru cercetarea sămintelor de trifoiu, luțernă ș. a. să află în Budapesta, strada Soroksári 8, Dobrițin, Cașovia, Keszthely, Cluj și Magyar-Ovár, cari cercetează sămintele puse în vânzare de către neguțătorii de sămînțe, ca adecă acelea să fie curate de sămintele buruienilor și să nu fie falsificate cu alte sămînțe, apoi provăd sămintele examinate cu un certificat și plumbează sacii puși spre vânzare publică.

Stațiile numite mai dau poveștele celor ce să adresează către ele și cu privire la anumite întrebări, cum ar fi de pildă: cari burueni împedecă creșterea regulată a ierbii? cari ierburi sunt mai bune în cutare ținut? cari sămînțe de bucate ar putea prospera mai bine în cutare ținut ș. a.

Stațiuni chemice pentru descompunerea produselor economice, să află în Budapesta, Dobrițin, Fiume, Cașovia, Keszthely și Magyar-Ovár. Aceste stațiuni au datorința de a descompune nutrețurile vitelor, gunoalele măestrite și alte produse economice, ce li-se trimit acolo spre examinare.

Afară de stațiile numite să mai află institutul pentru cercetarea boalelor hipicioase ale vitelor, pentru clasificarea lănei, inspectoratele cercuale pentru creșterea vitelor, pentru lăptărit, stupărit, mătăsărit, pădurărit, pescuit ș. a.

Din cele espuse până aci să poate vedea de ce mare însemnatate sunt cercetările economice pentru plugărit și celelalte ramuri laterale ale acestuia. Rămâne acum la bunăvoința publicului economic, ca cunoscându-le să se și folosească de ele la timpul de lipsă, ca astfel să poată înainta și mai tare ca până acum pe terenul practic de economie, deoarece acela e și scopul numitelor instituțiuni publice.

Ioan Georgescu.

Stomacul și hrana la rumegătoare.

Operațiunea rumegatului constă în readucerea în gură a nutrețurilor înghițite în grabă, în stomacul cel mare (rumen sau rumegător) care prin construcțiunea părțelii său musculos, apasă materiile ce conține și le face să tășnească în gură. Esofagul la rândul său se strânge de jos în sus ridicând dumișul din nou în gură.

Vițelii, în primele zile dela naștere, nu simt nevoia rumegatului, de cât după prima lună, când organismul s'a dezvoltat și cere o alimentație mai complexă. În acest timp ghemul și chiagul sunt singurele organe de digestiune stomacală, cari intră în funcțiune.

Așa dar, gimnastica aparatului digestiv, cari după cum vedem joacă mare rol în dezvoltarea fizică a animalului, consistă în a da vitelor alimentele, cari convin stărei de dezvoltare, în care se găsesec organele lor și în a da acele alimente în cantități potrivite și în mod crescând. Dacă urmează să facem schimbarea hranei, de pildă la întărcat, să se pună mare atențiune, căutând a deprinde stomacul să mistuească alimentele în mod treptat, iar nici de cum de odată, atunci când stomacul nu are încă obișnuința.

A da nutreț bățos unui vițel cu stomacul plăpând, este cea mai condamnabilă greșală. Această nechibzuință, face ca vita să nu crească, rămâne pipernicită și bolnăvicioasă.

Vițelilor, în raport cu facultățile organelor, li se va da o hrană bogată sub un volum mic, ușor de digerat și asimilat.

Laptele sadea și mai în urmă lături făinoase, dau cel mai bun rezultat.

Capacitatea ghemului și chiagului la vițelii în primele zile după naștere, este aproape un litru; consumația deci, în primele zile, va fi mărginită la această cantitate, fie că va fi locul să sugă, fie că i se va da din căldare. În prima săptămână va fi lăsat să sugă de cinci ori în 24 ore. Pe măsură ce vițelul se dezvoltă, atunci îi vom sporii cantitatea de lapte.

Abia după o lună, când vițelul dă dovadă că rumegătorul începe să se trezească, să ceară alte alimente — aceasta se vede când vițelul alături cu muma sa, apucă de ici de colo la păscut câte un fir de erbușoară, pe când în grajd câte un fir pe fân sau pai — abia atunci șic, putem începe schimbarea regimului alimentar, însă cu multă atențiune și numai spre ai ațâța organul rumegător, dându-i în mod progresiv erbușoară, fânul cel mai fraged, cel mai hrănitor, căci acest moment hotărăște de soartea lui și de profitul crescătorului.

Vițelul nou născut, când muma paște cu el alături, într'o livadă sau imăș, nu cere altă grijă de cât lapte suficient și în raport cu dezvoltarea organelor sale. Această creștere este în mod natural. Totuși omul sărguitor să se intereseze dacă earba, hrana mumei, este din îndestulare și bogată în materii nutritive. Vițelul se va dezvolta în raport cu calitatea laptelui ce sugă, și până când va începe să rupă câte o gură de earbă. După aceea, în mod progresiv, va trece dela hrana cu lapte la cea cu earbă.

Omii nevoiași nedispunând însă de imășuri bune, de livezi, de laptele necesar unui vițel, poate înlocui lipsa prin singurul mijloc: ca

toți să facă vitele să nască în primăvară, de vreme, când muma poate eși la o earbă, cel puțin timp de o lună, mai bună, mai hrănitoare și să-i prelungească alăptatul atât timp cât îi va cere natura vițelului. Când constată că laptele îi slab, sau sunt nevoiți a-și hrăni vițelul cu lapte mai puțin de cât îi cere capacitatea organelor sale, ca vițelul să nu stea din creștere, din dezvoltare, poate înlocui grăsimea untu laptelui, care este cel mai de căpetenie element nutritiv, cu materii grase ce se găsesec în cereale ca: grăul, orzul, ovășul fiert, sau măcinat, în leguminoase ca: bobu, linte, mazărea măcinată și date în cantități, ale căror materii grase să înlocuiască perfect ceia ce lipsește laptelui. Acestea în cantități potrivite cari să nu obosească stomacul.

»Veterinarul«. Gr. Dabija, agricultor.

Plantarea pomilor.

La noi plantarea pomilor se face de obicei primăvara, — deși s'a dovedit în deajuns, că cel mai potrivit timp pentru plantare este toamna târziu, în Noemvrie. Pomii plantați acum se prind mai sigur și dau mai bine încă în anul prim.

Cele mai de căpetenie reguli pentru plantarea pomilor sunt următoarele:

Groapa trebuie făcută destul de largă și adâncă: cel puțin de un metru lată și 80 cm. adâncă. În fie-care groapă să se pună numai pământ bun, strămutând în altă parte pământul scos din partea de câtră fundul gropii.

Groapa se umple cam 3/4 parte cu pământ bun, apoi se pune pomul în mijloc și se așează printre rădăcini și peste ele pământ cât se poate mai bun și mai bine mărunțit. Se îndesă apoi pământul de asupra rădăcinilor și se toarnă apă din destul. După aceasta se umple groapa de tot cu pământ, așa că la suprafață să aibă o ridicătură, căreia i-se dă formă de bid în jurul pomului. Pomul trebuie să stee drept, să nu fie mai afară sau mai înlăuntru de cum a fost în locul cel vechiu; totuș e bine, dacă el se așează mai adânc cu 3—4 cm. de cât a fost mai înainte.

Cerință de căpetenie este ca fie-care pom să fie plantat în loc bun, să fie bine udat și în anul prim să aibă umezeală neînterupt. În lunile de vară mai ales pomii trebuie udați din greu. Pomilor să li-se pună câte un par ca sprijin contra vânturilor și ca să-i țină în poziție dreaptă. Toate rădăcinile vătămate să fie tăiate la vârf cu un cuțit ager.

Coroana se va curăți numai în primăvară.

Pentru pomii cari se vorplanta la primăvară e bine să se facă gropile din toamnă.

Săteanul.

CULTE ȘI DE TOATE.

Prizonierii Turci.

Plevna căzuse și Osman-Pașa se predase în mâinile Românilor.

Când a plecat garda cu prizonierii turcești și au trecut Dunărea spre a-i duce la București era un ger deți clănțneau dinții în gură și înlemneai în drum...

Mureau Turcii de se stingeau... că erau goi pușcă. Unde găseau câte o șiră de paie se vârău în ea și mureau ei; dar mureau mai puțin.

Au murit mulți și soldați de-ai noștri cei duc-au, căci erau îmbățați numai în

câte un ilic (flanel) și o manta ciuruită de gloanțe, ce dela brău la deal se mai ținea. Se culca unul pe altul și ai noștri, pe un ger uscat de crăpau pietrele și nu mureau — țineau la ger...

Partea stângă pe care se țărăse în lupte nu mai aveau pantaloni. Rupeau polpoanele mantelilor și se legau la picioare, că erau desculți și mergeau prin zăpadă. La Turnu-Măgurele când au venit, erau prizonieri: câtă frunză și iarbă, ci-că 18.000 spunea unii, — era un șir cu fruntea în oraș; iar coada la schelă spre Nicopoli.

Prizonierii Turci erau negri—arapi—cu buza de sus spre nas; iar cu cea de jos la barbă, dinții albi, ochii ca ai măței, ca de gânsac... Oșterii turcești călări în răzărme, erau goi ca și prizonierii soldați, desculți, cu țoalele rupte unii și cu bărbile mari.

Se pusese un viscol cu ger închis și prizonierii mureau de se stingeau... Unul bătrân căzuse cu brâncile pe foc, zicând: »la mine bătrân... Osman-Pașa stricăc.

Au adus pae la marginea orașului spre Roși-de-Vede de au băgat prizonierii în ele.

Dimineața s'au găsit morți o sumedenie.

Când i-a îngropat a umplut o groapă de bordei.

După spusele veteranului Ion Fl. Cotigă din Catane, Dolj.

»V.«

Carne de măgar.

Un om se trudia în zadar să taie o bucată de friptură tare a naibei, îi trecuse nădușile apăsând cu cuțitul, dar degeaba. Năcăjit, bătut de câte-va ori în masă, ea să vie băiatul de serviciu.

— Ei băiete, carnea asta e de bou sau de cai?

— Nu, domnule, este de măgar.

Ah atunci, n'am ce să mai zic, căci măgarul e încăpățânat.

Și bietul om începu să încerce mai departe să-și îmbucătățească friptura...

La medic.

— Ei bine, cum îți mai merge reumatismul ce l'ai căpatat la brațul cel drept?

— De minune, domnule doctor. Timp de o oră mi-am frecat cu putere... genunchiul cel stâng cu doftoria ce mi-ai dat'o rândul trecut, și durerea s'a dus, de par'că mi-a luat'o cu mâna.

— Cum? Ți-ai frecat genunchiul cel stâng?

— Negreșit. Mișcarea ce-am făcut, i-a dat brațului drept toată elasticitatea cuvenită.

Doctorul aparte:

— E bine de ținut minte practica aceasta.

„ALBINA” Institut de credit și de economii Filiala Brașov.

Conspectul operațiilor în luna lui Nov. 1907.

Intrate:

Numerar cu 1 Nov. 1907.	Cor.	33,148-82
Depuneri spre fructificare	„	267,266-16
Cambii rescumperate	„	404,317-27
Conturi curente	„	13,170-27
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	„	19,682-70
Imprumuturi pe produse	„	—
Monetă	„	26,482-06
Jomisiuni, cupoane și efecte	„	56,777-—
Bănoi	„	26,493-66
Interese și provisiuni	„	25,836-34
Diverse	„	100,092-22
	Cor.	1203,266-—

Esıte:

Depuneri spre fructificare	Cor.	206,722-20
Cambii escomptate	„	390,246-—
Conto curent	„	32,367-49
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	„	26,750-—
Imprumuturi pe produse	„	—
Monetă	„	26,407-76
Comisiuni, cupoane și efecte	„	7,142-52
Interese și provisiuni	„	4,439-88
Spese și salare	„	3,733-50
Bănoi	„	394,897-51
Diverse	„	102,132-63
Numerar cu 30 Nov. 1907	„	8,426-51
	Cor.	1203,266-—

Dr. Nicolae Vecerdea dirigent.

Iosif Oncioiă contabil. Ioan Murăroiu casar.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor respons.: Victor Branice.

**Câte-va cuvinte
asupra boalelor secrete.**

E trist, — dar în realitate adevărată e în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va cărui oameni să-și încredințeze fără teamă, fără sfilă și cu încredere neozsurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbați cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de bătă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor dinlice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, boalele de feve, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de năimă, slăbirea puterii bărbătești (impotență), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce casă, n'ar putea veni în persoană, atunci ou plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit în caruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m., (Dumineca până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, pscialist, Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon.

„Romana“ dans de colonă în 5 figuri. Descrișă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală. Cu-o introducere („în loc de prefață“), de Tunarul din Dumbrău, Popa. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei côle de note (musica „Romanei“ cu esplicări) și costă numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se pôte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Schimbare de local.

**Firma
A. V. GOLDBERGER**

aduce la cunoștința On. comitenți, că Biroul de anunțuri ce există deja de 35 de ani **Pau mutat în casa proprie, BUDAPEST, IV. Molnar-utca 38.**

Primește anunțuri pentru toate ziarele și călindare din loc și streinătate.

Escriere de concurs.

Devenind postul de cântăreț dela biserica noastră gr. or. a „Sfintei Adormiri“ din Brașovul-vechiu vacant prin demisionare, — prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt **650 coroane anual** și adecă 200 cor. din fondul bisericeii, eară restul ca venite stolare dela diversele serviiții.

Doritorii de ocupa acest post au ași așterne cererile lor cătră comitetul parochial, provăzute fiind a) cu atestat de botez prin care să se arate că sunt de religione gr. or., b) cu atestat de moralitate și c) cu atestat dela oficiul protopresbiteral concernent despre desteritatea în tipic și cântări.

În una din Duminecile terminului de concurs au a se presenta în biserica spre ași arăta desteritatea în cântările bisericești.

Informațiuni despre taxele stolare precum și despre câteva serviiții laterale împreunate cu postul cantoraie se pot căpăta la subscrisul.

Alesul cântăreț va servi un an ca provisor, și având calități neeceptionare se va definitiva cu prospect de ameliorare a sălariului.

Funcțiunea o va începe numai la 1-a Ianuarie anul viitor.

Brașovul-vechiu, în 31 Octomvrie st. v. 1907.

Comitetul parochial dela biserica gr. or. a „Sfintei Adormiri“.
Iosif Maximilianu,
paroch și președ. com.

(8079,3—3)

Vite nobilitate
liferează cu garanție, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima Pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnavă.
Proprietar, **FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal).**
Cereți Catalogul prețurilor!
Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țerei. Fiecare proprietar de vie se poate convinge, înainte de a comanda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vreo persoană cunoscută.
[8012,19—47.]

**În 6 zile
la
AMERICA.**
Transport de persoane în
TOATE PĂTURILE DIN LUME.
Cereți clarificări și îndrumări.
E de ajuns carte postală.
Răspundem românește.
FALK et Comp.
Secția românească.
Hamburg.
Strada Raboisen Nr. 30.

Cântarea înaltă sufletul!

George Dima: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măestru al muzicii au apărut la **H. ZEIDNER** în Brașov. Catalog gratuit!
În aceeași librărie este un sortiment bogat de cărți literare românești, de utensilii pentru scris și desemn, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

(2805,43—52.)

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

Sotiri pentru vin:		Specialități de masă:	
Rizling italian (Olasz Riz.)	1000 buc. = 200 cor.	Chasselas blank	100 buc. = 22 cor.
Smighiră (Som, Furmint)	„ „ = 200 „	„ Fontainebleau	„ „ = 24 „
Moi (Mustos fehér)	„ „ = 200 „	Madeline Angevine	„ „ = 22 „
Mestecăți (Vegyes borfaj)	„ „ = 180 „	Passatutti	„ „ = 24 „
Galbini (Mézes fehér)	„ „ = 200 „	Muscat Hamburg	„ „ = 30 „
Aramon (Aramon)	„ „ = 180 „	Suvenir de mileniu	10 „ = 4 „
Goarnești (Járdovány)	„ „ = 200 „	Kosuth Lajos	10 „ = 4 „
Fetești (Léányka)	„ „ = 200 „	Osaba gyöngye	1 „ = 1 „
Altoi clasa II	„ „ = 200 „	Osaba gyöngye	1020 buc. = 100 cor.

Pereci de 3 ani înalțime până la 2 1/2 metri 1000 buc. = 30 cor.
Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.
La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă caventi buni, termenul solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite 1/3 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se poșta sau stațiunea căii-ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se soșele proprii. Reclamațiunile se iau în conziderare, dacă sunt făcute cel mult lu trei zile după primire.

Szancsal, u. p. Balassfalva.
(8969,8—10)

Ioan Bărbat,
înrădător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaș renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, căroiumarilor, și alte scopuri industriale.

Cel mai spornic acid carbonic natural!

Estras din Analiza institutului Capitalei Budapest pentru probarea chemicaliilor și alimentelor Nr. 465 din anul 1907. „Mirosul și gustul: Normal: conținutul de acid carbonic“: 99.57%. Acidul carbonic analizat corăspunde perfect cerințelor igienice, și pe temeiul abondenței de acid carbonic a se clasifica ca „foarte bun“.

Informații se dau cu plăcere din partea **Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versand** in Buziásfürdő.

Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ.** — Inter. Telef. 18.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.
Valabil din 1 Oct. st. n. 1907 și până în 1 Maiu st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

- Dela Brașov la Budapesta:**
I. Trenul mixt la ora 5:31 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2:45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la ora 8:06 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10:26 m. séra.

- Dela Brașov la București:**
I. Trenul de persoane la ora 3:20 m. dim.
II. Tren accel. la órele 4:59 m. dim. (Cl. I.)
III. Trenul mixt la órele 11:35 m. a. m.
IV. Trenul accel. la ora 2:19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
V. Tren mixt la órele 6:50 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

- Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu-Bereczk și Ciuc-Ghimes:**
I. Trenul de pers. la ora 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la ora 8:41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la ora 3:05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7:00 m. séra.*
*) (au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

- Dela Brașov la Zărnești (gara Bartolomeiu):**
I. Trenul mixt la ora 9:02 min a. m.
II. Trenul mixt la ora 3:14 min. p. m.
III. Tren mixt la ora 9:47 séra.

Sosirea trenurilor în Brașov:

- Dela Budapesta la Brașov:**
I. Tren acc. p. Arad la órele 4:52 m. dim.
II. Trenul de persoane la ora 7:51 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2:09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la ora 9:28 min. séra.

- Dela București la Brașov:**
I. Tren. de pers. la ora 7:28 min. dim.
II. Trenul accel. la ora 2:18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiu și Cluj).
III. Trenul pers., la ora 4:55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la ora 9:18 min. séra.
V. Tr. accel. la órele 10:14 m. séra. (Cl. I.)

- Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:**
I. Trenul de persoane la ora 8.16 m. dim.*
*) (are legătură cu Ciuc-Szereda).
II. Trenul de pers. la ora 1:59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la ora 6:33 m. séra.*
IV. Tren mixt, la órele 10:08 m. séra.
*) (au legătură cu Ciuc-Gyimes).

- Dela Zărnești la Brașov (gar. Bartolomeiu.):**
I. Trenul mixt la ora 7:12 min. dim.
II. Trenul mixt la ora 1:17 min. p. m.
III. Tren mixt la ora 7:34 séra.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“ din Sibiu

intemeiată la anul 1868

in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen
fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața
intreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **94,975.294 cor.** Capital asigurat asupra vieții: **9,239.195 coroane.**

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4.295.120-15 e.**, pt. capitale asig. pe viață **3.760.810-21 e.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu,
strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I. curtea I, și prin agenturile principale
din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate
comunele mai mari.

P. T.

Am onoarea a
aduce la cunoștința
On. public, că am
deschis provizor un

**Atelier de blă-
nărie subțire**

in Brașov, Târgul
Măriei și Măriei, nr. 26, unde
se pot căpăta nu-
mai confecțiuni
proprii de galere de

Dame (boac), mufuri, șepci de blănă, Crimer și Stofă. Tot-felul de Baltoane blă-
nite pentru Dame și Copii, Figaro și paletoane, cu un cuvânt toate articolele ce
se țin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat cu prețuri foarte ieftine.

Prin experiențele mele câștigate atât în capitală, cât și în streinătate pot
satisface tuturor cerințelor spre deplină mulțumire.

Pun căpușeli de blană. — Primesc reparaturi.

Articole de blănărie cumpărate dela mine le curăț fără plată.

Comande din afară le ezeacă punctual. — Serviciu solid. —

Mă rog de sprijin.

Magaziul meu dela 1 Oct. a. c.

se află în Stada Porții Nr. 48.

Weszfeller Sándor,
blănar subțire.

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a
acest aparat vindecă boa-

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

se da împrejurării, că
le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne-
uralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătăle de ini-
mă, sgârciuri de inimă, asmă, auțul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, re-
ceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia,
circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicu-
lui se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încuse din toate păr-
țile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate
Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-
ce încercare s'a constatat zădărnica, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se
confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-
Ungaria a fost oficios oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut
apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt
mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țără și streinătate etc.

**MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34,
colțul strada Kálmán.**

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil.
se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe par-
cul Rudolf și la Eremias Nepoții.

Cei mai nou ?

Neintrecut, cu toată concurența cea mare sunt în stare a
oferi On. public ceva **NOU** și **ieftin**. Fiecărui să i-se dea
ocazie a cumpăra pentru

Cadouri de Crăciun și Anul nou

cu prețuri ieftine obiecte de preț spre exemplu:

GIUVAERICALE

obiecte de aur și argint, feșnice, zaharnițe, monopol lanțuri,
joujou și alte multe. Cine va cumpăra monopol obiecte, dau
garanție 10 ani. Se primesc lucrări nouă și reparaturi într'o
lucrătoare aranjată modern.

Comande din afară se ezeacă **prompt și solid**.

Cu toată stima

L. Helmbolds Erben,

Nachfolger,

Strada Mihael-Weiss 24.

3003,3-6.

Magazin de încălțăminte

ALFRED IPSEN

Brașov, Strada Vămei 36. vis-à-vis de Cafeneana Transilvania
(Halta Tramvaiului.)

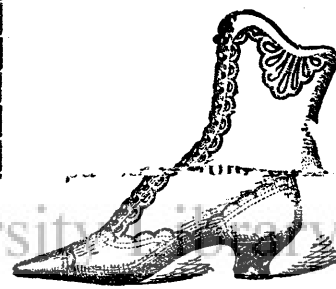
Mare asortiment și deposit bogat de Ghete pentru stradă,
Sport, de lucru și de lux, potrivite după picior și cu prețuri
foarte ieftine.

Specialitate: Ghete fine cu sic lucrate după măsura
și metod ortopedic. — La comande de
afară ajunge trimiterea unei ghete vechi ca măsură.

Reparaturi

se fac prompt

și ieftin.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădit cu cele mai
bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot
felul de caractere de litere din cele mai moderne
este pus în pozițiune de a puté ezeacă **ori-ce**
comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

*Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couverte, in toată mărimea.*

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE ÎNMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biurul
tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în eta-
giul, înderept în curte. — Prețurile moderate. —
Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.